

POLITIKAS ZIŅOJUMS PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA SITUĀCIJU LATVIJĀ 2015.GADĀ

Rīga, 2016.gada aprīlis

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu pilsoņu migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autore:

Ilze Siliņa-Osmāne, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte

Recenzenti:

Ilona Ceļmalniece, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Attīstības un starptautiskās sadarbības departamenta Eiropas lietu un starptautiskās sadarbības nodaļas vadītāja

Ilze Briede, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Migrācijas nodaļas vadītāja

Līga Vijupe, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas vadītāja

Anželika Alikā, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Atgriešanas un patvēruma meklētāju lietu nodaļas galvenā inspektore

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu.

Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība

SATURS

KOPSAVILKUMS	5
1. IEVADS	7
2. PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS	9
2.1. Politiskās izmaiņas	9
2.2. Migrācijas un patvēruma jomas vispārējās izmaiņas	9
2.3. Latvijas prezidentūra Eiropas Savienības Padomē	11
3. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS	13
3.1. Starptautiskās aizsardzības procedūras	13
3.2. Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana	14
3.2. Patvēruma meklētāju, bēgļu un personu ar alternatīvo statusu integrācija	14
3.3. Patvēruma meklētāju, bēgļu un personu ar alternatīvo statusu integrācija	16
3.4. Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu	18
4. NEPILNGADĪGIE BEZ PAVADĪBAS UN CITAS MAZĀK AIZSARGĀTAS GRUPAS	18
5. LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MOBILITĀTE	18
5.1. Ekonomiskā migrācija	19
5.2. Ģimenes atkalapvienošanās	21
5.3. Studenti un zinātnieki	22
5.4. Integrācija, pilsonības un naturalizācija	23
5.4.1. Integrācija	23
5.4.2. Pilsonība un naturalizācija	25
5.5. Migrācijas un mobilitātes pārvaldīšana	25
5.5.1. Vīzu politika un Šengenas pārvaldība	25
5.5.2. Robežkontrole	27
5.5.3. Sadarbība ar FRONTEX	28
6. MIGRĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS POLITIKA	29
7. NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA	30

8. ATGRIEŠANA	31
8.1. Brīvprātīgā atgriešanās	31
8.2. Piespiedu izraidīšana	32
9. CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA	33
1.pielikums Eiropas Savienības tiesību aktu ieviešana	36
2.pielikums Avotu un literatūras saraksts	37
3.pielikums Darbā izmantoto terminu definīcijas	41

KOPSAVILKUMS

Ikgadējais politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā sniedz vispusīgu pārskatu par būtiskākajām un nozīmīgākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā, par normatīvo aktu izmaiņām, ieviešot Eiropas Savienības (turpmāk - ES) tiesību aktu prasības, kā arī atspoguļo diskusijas Saeimā un sabiedrībā par atsevišķiem migrācijas un patvēruma jomas jautājumiem laika posmā no 2015.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim un 2016.gada sākumā.

Starptautiskā aizsardzība un patvērums

Salīdzinot ar 2014.gadu, patvēruma meklētāju skaits 2015.gadā ir nedaudz samazinājies – 328¹ (2014.gadā -364). 2015.gada 17.decembrī tika pieņemts jauns Patvēruma likums².

Tas izstrādāts, lai pārņemtu šādu ES tiesību aktu prasības:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai³ (pārstrādāta versija, turpmāk – direktīva 2013/32/ES);
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai⁴ (pārstrādāta versija, turpmāk – direktīva 2013/33/ES).

Likums izstrādāts, lai noteiktu atsevišķus ar šādu regulu piemērošanu saistītus aspektus:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija regula Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm⁵ (pārstrādāta versija, turpmāk - regula Nr. 604/2013);
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 603/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas *Eurodac* izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar *Eurodac* datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā⁶ (pārstrādāta versija, turpmāk – regula Nr.603/2013).

Lai nodrošinātu patvēruma procedūras efektivitāti, kad būtiski pieaudzis patvēruma meklētāju skaits, un novērstu tās ļaunprātīgu izmantošanu, likums nosaka īpašu iesnieguma izskatīšanas procedūru, ja iesniegums iesniegts robežšķērsošanas vietā vai tranzīta zonā un pastāv nosacījumi lēmuma pieņemšanai par iesnieguma atstāšanu bez izskatīšanas.

¹ 2015.gadā saņemti 328 pirmreizējie un 2 atkārtotie iesniegumi par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

² Patvēruma likums. - Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016. – [stājās spēkā 19.01.2016.]

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādāta versija).-Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādāta versija).- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Regulas Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm. Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

Saskaņā ar likumā noteikto Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pārņem no Valsts robežsardzes patvēruma meklētāja intervēšanu par viņa iesnieguma būtību.

Nepilngadīgie bez pavadības un citas mazāk aizsargātas grupas

2015.gada laikā Latvijā ieceļoja 26⁷ nepilngadīgie bez pavadības, kuri tika aizturēti par uzturēšanos Latvijā bez derīgiem ceļošanas dokumentiem. No tiem 12⁸ nepilngadīgie bez pavadības pieprasīja patvērumu Latvijā.

Jaunajā Patvēruma likumā tagad ir skaidri definēti kritēriji, kas nosaka, kuri patvēruma meklētāji uzskatāmi par mazāk aizsargātiem⁹ un kuriem ir īpašas procesuālās un uzņemšanas vajadzības, kā arī definē šo personu tiesības patvēruma procedūras laikā.

Likumīgā migrācija un mobilitāte

Kopējais pirmreizēji izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaits 2015.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies par trešdaļu 6293 (2014.gadā - 9803).

Ar Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda finansiālu atbalstu 2015.gadā ir īstenoti vairāki trešo valstu pilsoņu integrācijas projekti, kuri galvenokārt bija saistīti ar latviešu valodas apguvi un kultūras pasākumiem, lai sekmētu trešo valstu pilsoņu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā.

Pārskata periodā Valsts robežsardze piedalījās piecās FRONTEX rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu ES dalībvalstīm – Bulgārijai, Grieķijai, Itālijai, Francijai un Nīderlandei.

Nelikumīgā migrācija

Par „zaļās” robežas nelikumīgu šķērsošanu 2015.gadā tika aizturēti 463 trešo valstu pilsoņi (2014.gadā – 139 aizturēti trešo valstu pilsoņi). Salīdzinot ar 2014.gadu, uz „zaļās” robežas 2015.gadā aizturēto nelikumīgo imigrantu skaits pieauga gandrīz 3 reizes.

„Zaļās” robežas nelikumīgo šķērsošanu galvenās riska grupas veidoja Vjetnamas (309), Irākas (70), Afganistānas (30), un Krievijas Federācijas (25 – daļa no viņiem - vienlaicīgi arī pārvadātāji) trešo valstu pilsoņi.

2015.gadā ir būtiski samazinājies ieceļošanas atteikumu skaits uz robežas, kad ieceļošana atteikta 869 trešo valstu pilsoņiem.

2015.gadā turpināja samazināties sastādīto atteikumu skaits personām, kuras nevarēja pamatot ieceļošanas mērķi, vai nevarēja uzrādīt veselības apdrošināšanas polisi, 177 (Baltkrievija – 51, Krievija - 40, Ukraina – 15). 2014.gadā tika konstatēti 305 gadījumi.

Atgriešana

2015.gadā turpināja samazināties trešo valstu pilsoņiem izsniegto izbraukšanas rīkojumu¹⁰ skaits - 1225¹¹ (2014.gadā - 1459¹²). Pārsvārā tie izsniegti Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas pilsoņiem.

Būtiski ir samazinājies trešo valstu pilsoņu skaits, kuri izmantoja brīvprātīgās atgriešanās programmu – 34¹³ (2014.gadā - 94). Skaita samazinājums ir skaidrojams ar to, ka IOM Rīgas biroja projekts “Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2014.-

⁷ Datu avots: Valsts robežsardze.

⁸ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁹ Nepilngadīgas personas, personas ar invaliditāti, personas vecumā, kuru sasniedzot, Latvijā piešķir vecuma pensiju, grūtnieces, vecāks ar nepilngadīgu bērnu, cilvēktirdzniecības upuri, personas, kurām veselības stāvokļa dēļ nepieciešama īpaša aprūpe, personas ar garīgiem traucējumiem, personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, vai cita īpaši aizsargājamas personas, kuru spējas izmantot tiesības un pildīt pienākumus patvēruma procedūras laikā ir ierobežotas

¹⁰ Izbraukšanas rīkojums - Administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga un uzliek vai nosaka atgriešanās pienākumu.

¹¹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹² Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹³ Datu avots: IOM Rīgas birojs.

2015. gads” noslēdzās 2015.gada jūnijā, līdz ar to otrajā pusgadā brīvprātīgajai atgriešanās nebija pieejams finansējums.

2015.gadā četras reizes ir pieaudzis pieņemto lēmumu par piespiedu izraidīšanu¹⁴ skaits, sasniedzot 392 (2014.gadā - 98). 85% gadījumu piespiedu kārtā izraidīti ir Vjetnamas pilsoņi.

2015.gadā tika izstrādāts divpusēja līguma par personu atpakaļuzņemšanu projekts un izpildes protokola projekts starp Latvijas Republiku un Vjetnamas Sociālistisko Republiku.

Papildu tam Vjetnamas pusei izvērtēšanai un atzinuma sniegšanai tika nosūtīta vienošanās starp Latvijas Republikas un Vjetnamas Sociālistiskās Republikas kompetentajām iestādēm par sadarbību nelikumīgās migrācijas apkarošanas un atgriešanas jautājumos.

Cilvēku tirdzniecība

Par cilvēku tirdzniecības organizēšanu uzsākto kriminālprocesu ietvaros aizdomās turētā statuss ir noteikts un aizturētas ir 16 personas.¹⁵

Labklājības ministrija kopā ar sadarbības partneriem, izpildot pamatnostādņu¹⁶ uzdevumu, vienojās par nepieciešamību izstrādāt normatīvo regulējumu attiecībā uz nepilngadīgajiem un viņu tiesību un interešu ievērošanu un aizsardzību. Vienlaikus ir uzsākts darbs pie atbalsta programmu bērniem, kas cietuši no cilvēktirdzniecības, vidēja termiņa un ilgtermiņa programmas uzlabošanas.¹⁷

2015.gada laikā, sadarbojoties valsts, pašvaldības iestādēm un nevalstiskajām organizācijām, tika organizēta virkne informatīvo kampaņu, aktivitāšu un apmācības, lai pilnveidotu sabiedrības izpratni par cilvēku tirdzniecību, tās riskiem un sekām, par valsts nodrošināto palīdzību, atbalstu un aizsardzību cilvēku tirdzniecības upuriem.

1. IEVADS

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2015.gadā un 2016.gada sākumā (turpmāk - politikas ziņojums) sniedz pārskatu par būtiskākajām izmaiņām migrācijas un patvēruma politikā, par normatīvo aktu izmaiņām, ieviešot ES tiesību aktu prasības, atspoguļo diskusijas parlamentā un sabiedrībā par atsevišķiem migrācijas un patvēruma jautājumiem.

Politikas ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Eiropas migrācijas tīkla (turpmāk - EMT) nacionālo kontaktpunktu apstiprināto specifikāciju, kas ļauj apkopot vienotu un salīdzināmu informāciju par visām dalībvalstīm. Sintēzes ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju ES 2015. gadā pēc tā izstrādes būs pieejams EMT mājas lapā.¹⁸

Politikas ziņojuma izstrādei nepieciešamā informācija iegūta, sūtot informācijas pieprasījumus un apkopojot atbildes no Iekšlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas Konsulārā departamenta, Kultūras ministrijas, Labklājības ministrijas, Valsts robezsardzes, Starptautiskās Migrācijas organizācijas (turpmāk - IOM) Rīgas biroja un Tiesībsarga biroja. Darba izstrādē iesaistīti eksperti no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes.

Lai atspoguļotu sabiedrībā valdošos viedokļus un apskatītu politiskajā vidē notikušās diskusijas, darbā tika izmantoti dažādos ziņu un sabiedriskās politikas portālos publicētie raksti, viedokļi un vērtējumi, kā arī citu valsts institūciju mājas lapās pieejamā informācija. Visas darbā izmantotās avotu un literatūras vienības ir iekļautas izmantoto avotu un literatūras sarakstā.

¹⁴ Lēmums par piespiedu izraidīšanu - administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka nelikumīgas uzturēšanās fakts un noteikts piespiedu kārtā izraidīt ārzemnieku uz viņa pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš iecerojis, vai citu valsti, kurā viņam ir tiesības iecerēt.

¹⁵ Datu avots: Iekšlietu ministrija.

¹⁶ Ministru kabineta 2014.gada 21.janvāra rīkojuma Nr.29 "Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam".- Latvijas Vēstnesis, Nr.16, 23.02.2014.

¹⁷ Avots: Iekšlietu ministrija.

¹⁸ Pieejama www.emn.lv

Darbā izmantoti nacionālo datu sniedzēju un ES Statistikas biroja Eurostat apkopotie dati. Dati saskaņoti ar migrācijas un patvēruma jomas ekspertiem.

Visi šajā darbā lietotie termini atbilst EMT Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā¹⁹ noteiktajām definīcijām.

---

¹⁹ Pieejama www.emn.lv

2. PATVĒRUMA UN MIGRĀCIJAS POLITIKAS IZMAIŅU PĀRSKATS

2.1. Politiskās izmaiņas

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē laikā nav notikušas būtiskas valsts pārvaldes politiskās izmaiņas, bet gan tika stiprināta esošo Latvijas politisko struktūru kapacitāte.

Būtiskas izmaiņas valdības darbībā sākās 2015.gada nogalē jau pēc īstenotās Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē. 2015.gada 7.decembrī Ministru prezidente, Laimdota Straujuma paziņoja par savu atkāpšanos.²⁰ 2016.gada 11.februārī Saeima apstiprināja Māra Kučinska (Zaļo un zemnieku savienība) valdību. Ministru kabinetā uzsāka darbu divi jauni ministri: ekonomikas ministrs Arvils Ašeradens un, atkārtoti par izglītības un zinātnes ministru kļuvušais, Kārlis Šadurskis. Līdzšinējos amatus saglabā astoņi ministri, savukārt trīs ministri vada citas ministrijas.²¹ Amatus saglabā arī par migrācijas un patvēruma jomu atbildīgie ministri – iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis un kultūras ministre Dace Melbārde.

Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību migrācijas jomā:

- stiprināt ES ārējo robežu;
- ES migrācijas politikas jomā uzstāt uz ilgtermiņa migrācijas krīzes cēloņu risinājumu, kas apturētu nekontrolēto migrācijas plūsmu, vienlaikus radot vienotu un efektīvu atpakaļatgriešanas mehānismu personām, kuras nekvalificējas starptautiskās aizsardzības statusam un kurām nav likumīga pamata uzturēties ES teritorijā.²²

2.2. Migrācijas un patvēruma jomas vispārējās izmaiņas

2015.gadā nav notikušas būtiskas izmaiņas politiskās sistēmas struktūrā, kas regulē migrācijas un patvēruma jomu. Saistībā ar jauno Patvēruma likumu²³ ir veiktas izmaiņas funkciju sadalījumā Latvijas patvēruma procedūrā iesaistīto institūciju starpā. Personiskās intervijas veikšanu, lai izvērtētu iesnieguma atbilstību bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas kritērijiem, no Valsts robežsardzes ir pārņēmusi Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Diskusijas patvēruma jomā

Galvenās diskusijas parlamentā, valdībā un plašākā sabiedrībā notika saistībā ar ES Padomes lēmumos^{24,25} un dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumos²⁶ noteikto patvēruma meklētāju pārceļšanu²⁷ un pārmitināšanu^{28, 29}. Latvijā daļa sabiedrības atbalsta patvēruma meklētāju uzņemšanu, organizējot labdarības akcijas³⁰ un gājienus, bet daļa sabiedrības ir pret patvēruma meklētāju uzņemšanu, protestu mītiņos uzsverot negatīvo Latvijas vēstures pieredzi³¹. 2015.gada decembrī pētījumu centrs SKDS apkopoja datus, lai noskaidrotu Latvijas iedzīvotāju attieksmi pret patvēruma meklētāju uzņemšanu Latvijā. 78,3% respondentu bija pret patvēruma

²⁰ Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas paziņojums.- Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/ministru-prezidentes-laimdotas-straujumas-pazinojums-0>. [Sk.07.12.2015.]

²¹ Darbu sāk Māra Kučinska valdība.-Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/darbu-sak-mara-kucinska-valdiba>. [sk.13.02.2016.]

²²Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību.- Pieejams: http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/20160210_mkucinskis_vald_prior_gala_vers_0.pdf. [sk.15.02.2016.]

²³ Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016. – [stājās spēkā 19.01.2016.]

²⁴ 2015. gada 14. Septembra Padomes lēmums (ES) 2015/1523, ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.- Oficiālais Vēstnesis, L 239/146, 15.09.2015.

²⁵ 2015.gada 22.septembra Padomes lēmums (ES) 2015/1601, ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.- Oficiālais Vēstnesis, L 248/80, 24.09.2015.

²⁶Outcome of the council meeting. Pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/07/20/>. [sk.21.04.2016.]

²⁷ Pārceļšana - Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārceļšana starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

²⁸ Pārmitināšana - Personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, **pārmitināšana** no Tuvajiem Austrumiem, Āfrikas raga un Ziemeļāfrikas uz Eiropas Savienības dalībvalstīm un Dublinas sistēmas asociētajām valstīm.

²⁹ Latvijas Ministru kabinets ir pieņēmis politisku lēmumu par 776 patvēruma meklētāju uzņemšanu.

³⁰Biedrības un nodibinājumi par bēgļiem.-Pieejams: <http://providus.lv/article/biedribas-un-nodibinajumi-par-begliem>. [sk.15.09.2015.]

³¹ Akcijā pret bēgļu uzņemšanu pie valdības viens aizturētais.- Pieejams: <http://www.irir.lv/2015/8/4/akcija-pret-beglu-uznemsanu-pie-valdibas-viens-aizturetais>. [sk.04.08.2015.]

meklētāju uzņemšanu no Tuvajiem Austrumiem un Ziemeļāfrikas. Vien 15,7% respondentu uzskata, ka Latvijai būtu jāuzņem patvēruma meklētāji.³²

Krīze ES patvēruma jomā kopumā raisīja līdz šim nepieredzētu interesi par patvēruma jautājumiem un to ietekmi uz sabiedrību kopumā, kā arī padziļinātas diskusijas visu iesaistīto pušu starpā gan jaunā Patvēruma likuma likumprojekta izstrādes, gan pieņemšanas gaitā, gan apspriežot ar patvēruma meklētāju pārceļšanu saistītos jautājumus. Būtiskākie jautājumi diskusiju laikā bija par izaicinājumiem, attiecībā uz patvēruma meklētājiem - izmitināšanas nosacījumiem un tiem sniegto sociālo atbalstu patvēruma procedūras laikā, kā arī izaicinājumiem, kas saistīti ar personu integrāciju pēc starptautiskās aizsardzības statusa saņemšanas – valodas apguve un iesaistīšanās darba tirgū, valsts nodrošinātā pabalsta apmēra un saņemšanas nosacījumiem.³³

Diskusiju rezultātā 2015.gada 22.decembrī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr. 792 "Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 210 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss"³⁴. Šie noteikumi samazina pabalsta apjomu³⁵ bēglim un personai ar alternatīvo statusu.

Rīcības plāns

2015.gada 22.jūlijā ar Ministru prezidenta rīkojumu Nr.306 "Par darba grupu"³⁶ tika izveidota darba grupa, kuras uzdevums, izvērtējot citu valstu pieredzi, bija izstrādāt Latvijai piemērotu modeli patvēruma meklētāju uzņemšanai no citām valstīm, kā arī bēgļa un alternatīvo statusu ieguvušo personu integrācijai Latvijā.³⁷

Valdības izveidotā darba grupa sagatavoja un Ministru kabinets 2015.gada 2.decembrī ar rīkojumu Nr.759 apstiprināja Rīcības plānu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā. Rīcības plāns paredz pasākumu kopumu, kas veicams Iekšlietu, Labklājības, Veselības, Izglītības un zinātnes un Kultūras ministrijām sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām, lai nodrošinātu patvēruma meklētājiem un personām, kurām piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss, tiesību aktos paredzēto tiesību nodrošināšanu. Rīcības plānā paredzētais tiks attiecināts uz visiem patvēruma meklētājiem un starptautisko aizsardzības statusu saņēmušām personām, neatkarīgi no viņu ierašanās veida Latvijā.

Nelikumīga migrācija

Pēdējā laikā arvien vairāk pieaug nelikumīgo imigrantu skaits, kuri, šķērsojot Krievijas un Baltkrievijas robežu, cenšas nonākt Latvijā. Galvenokārt tie ir Vjetnamas pilsoņi, bet pēdējos mēnešos tiek aizturēti daudzi Irākas valstspiederīgie, tāpat konstatēti arī Afganistānas pārstāvji. Šī arvien satraucošākā tendence iekšlietu ministru Rihardu Kozlovski mudinājusi aktualizēt jautājumu par bargākiem sodiem notvertajiem nelikumīgo imigrantu pārvadātājiem, kā piemēru minot Grieķiju, kur sods par katru nelikumīgi pārvadāto cilvēku var sasniegt līdz pat 10 gadiem cietumā.³⁸ Lai īstenotu šo uzdevumu, Valsts robežsardze sagatavoja likumprojektu "Grozījumi Krimināllikumā"³⁹, kas paredz palielināt sodus par personu nelikumīgu pārvietošanu pār robežu. 2016.gada 21.janvārī Saeima šo grozījumu likumprojektu apstiprināja.⁴⁰

³² Pētījums: Sabiedrība migrantus negrib. Pret bēgļiem – 78,3%. -Pieejams: <http://nra.lv/latvija/159845-petijums-sabiedriba-migrantus-negrib-pret-begliem-78-3.htm>. [sk.12.04.2016.]

³³ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

³⁴ 2015.gada 22.decembra Ministru kabinets noteikumi Nr. 792 "Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 210 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss"³⁴. - Latvijas Vēstnesis, Nr. 254, 30.12.2015.[stājās spēkā – 01.01.2016.]

³⁵ No 256,12 EUR uz 139,00 EUR mēnesī.

³⁶ 2015.gada 22.jūlija Ministru prezidenta rīkojums Nr.306 "Par darba grupu". - Latvijas Vēstnesis Nr.142, 23.07.2015.

³⁷ Darba grupas vadītājs – Iekšlietu ministrijas valsts sekretārs; Darba grupas locekļi - Ārlietu ministrijas, Labklājības ministrijas, Kultūras ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Veselības ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Ekonomikas ministrijas valsts sekretāri.

³⁸ Latvijā iekļuvuši nelegālie imigranti, kuri savā valstī bijuši iesaistīti kriminālās darbībās. -Pieejams: <http://apollo.tvnet.lv/zinas/latvija-iekluvusi-nelegalie-imigranti-kuri-sava-valsti-bijusi-iesaistiti-kriminalas-darbibas/707678>. [sk.09.10.2015.]

³⁹ Pieņemts Saeimā 1.lasījumā 2015.gada 8.oktobrī.

⁴⁰ Likumprojekts "Grozījumi Krimināllikumā." - Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/30EDC058E283C869C2257F6A003B9620?OpenDocument>. (sk.22.01.2016.)

2.3. Latvijas prezidentūra Eiropas Savienības Padomē

Latvija prezidējošās valsts statusu Eiropas Savienības Padomē ieguva 2015. gada 1. janvārī, pārņemot "stafeti" no Itālijas. Latvijas prezidentūra ES Padomē ir izmantojusi visas tai sniegtās iespējas un panākusi vērā ņemamu virzību izvirzītajās prioritātēs – *Konkurētspējīga Eiropa, Digitāla Eiropa un Iesaistīta Eiropa*, vienlaikus spējot nodrošināt tūlītēju un kvalitatīvu reakciju uz izaicinājumiem ES iekšējai drošībai un ES migrācijas un patvēruma politikai. Prezidentūras pasākumos migrācijas un patvēruma jautājuma risināšanā bija iesaistītas: Iekšlietu ministrija, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts robežsardze, Ārlietu ministrija un Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments.

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē laikā, Latvijā notika 6 pasākumi migrācijas un patvēruma jomā:

- 6. un 7.maijā notika Neformālā Pastāvīgās komitejas operatīvai sadarbībai iekšējās drošības jautājumos (COSI⁴¹) sanāksme. Sanāksmē piedalījās ES dalībvalstis, Eiropas Brīvās tirdzniecības zonas, Eiropas Savienības tieslietu un iekšlietu aģentūras, Eiropas Ārējās darbības dienests, Eiropas Komisija un Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretariāts. Sanāksmē diskutēja par atjaunoto ES iekšējās drošības stratēģiju - Eiropas Darba kārtību⁴² periodam no 2015.-2020.gadam.
- 2. un 3.jūnijā notika ES - ASV tieslietu un iekšlietu ministru līmeņa tikšanās. Tikšanās laikā izskatīja jautājumus par ES - ASV sadarbību tieslietu un iekšlietu jomā - migrācija, fizisko personu datu aizsardzības jautājumi, tiesiskā sadarbība, ārzemju kaujinieki, cīņa ar terorismu un organizētā noziedzība.
- Sekmīgi noritējusi Latvijas pārstāvju līdzorganizētāj Austrumu partnerības migrācijas un patvēruma paneļa ekspertu sanāksme par legālā darbaspēka jautājumiem Minskā, 2015.gada 6. un 7.maijā;
- Lai apturētu nelikumīgās migrācijas plūsmas un risinātu šo plūsmu pamatcēloņus, tika īstenota preventīva un visaptveroša sadarbība ar migrantu izcelsmes un tranzīta valstīm, attīstības sadarbība, kā arī ES delegāciju stiprināšana trešajās valstīs. ES attīstības ministri Ārlietu padomes 2015.gada 26. maija sanāksmē uzsvēra attīstības sadarbības nozīmi, kā arī vienojās, ka ir nepieciešama visaptveroša pieeja un konkrēta rīcība īpaši cīņā ar migrācijas pamatcēloņiem;
- 2015.gada 16. jūnijā Rīgā tika organizēta Austrumu partnerības Integrētās robežu pārvaldības ekspertu tikšanās. Paneļa diskusijās tika vērsta uzmanība uz pēdējā laika aktuālajiem jautājumiem: nelikumīgās migrācijas izaicinājumiem, robežu drošību, muitas jautājumiem, tranzīta procedūrām un Austrumu partnervalstu transporta tīkliem;⁴³
- 2015.gada 19. un 20.martā, Rīgā notika Eiropas migrācijas tīkla ikgadējā konference "Talantīgo imigrantu ilgtspējīga piesaistīšana Eiropas Savienībai".⁴⁴

Konference aktualizēja vienu no Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Žana Kloda Junkera (Jaen - Claude Juncker) noteiktajām prioritātēm migrācijas kontekstā. Tā paredz veidot tādu legālās migrācijas politiku, lai Eiropa kļūtu par vienu no iecienītākajiem galamērķiem talantīgajiem migrantiem, tādējādi risinot ekonomikas izaugsmes un demogrāfiskās problēmas, ar kurām Eiropa varētu saskarties nākotnē.

Konferences ietvaros notika piecas paneldiskusijas – globālie izaicinājumi talantu piesaistē; ES gatavība piesaistīt talantīgos migrantus, konkurējot ar citām valstīm; ES un dalībvalstu īstenotā politika talantu piesaistei; uzņemošās kultūras nozīme talantīgo migrantu noturēšanai ES; izcelsmes valstu un migrantu perspektīva.

⁴¹ Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security

⁴² *European Agenda on Security*.

⁴³ Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rezultāti.- Pieejams: https://eu2015.lv/images/news/EU2015LV_rezultati_lv.pdf. [sk.14.03.2016.]

⁴⁴ Eiropas migrācijas tīkla konference par ilgtspējīgu talantīgo migrantu piesaistīšanu Eiropai.- Pieejams: <http://www.emn.lv/?p=1736>. [sk.18.004.2016.]

Diskusiju laikā konferences dalībnieki arī pārrunāja jautājumus par uzņēmējdarbības pārstāvju un sociālo partneru sadarbību talantīgo imigrantu piesaistē Eiropā, kā arī izglītības sistēmas un citu publisko pakalpojumu pilnveidošanu imigrantiem un viņu ģimenēm.

Konferences galvenais secinājums bija, ka ES migrācijas politikā nepieciešams iestrādāt ārējo dimensiju, kas paredz sadarbību ar trešajām valstīm, veidojot mijiedarbību migrācijas, nodarbinātības un sociālās politikas jomās.

Konferencē piedalījās augsta līmeņa amatpersonas - IOM ģenerāldirektors Viljams Leisijs Svings (William Lacy Swing), Eiropas Komisijas Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāta direktore migrācijas un mobilitātes jautājumos Belinda Paike (Belinda Pyke), kā arī Latvijas un citu ES dalībvalstu speciālisti, pētnieki un zinātnieki migrācijas jautājumos un eksperti no Jaunzēlandes, Kanādas un Indijas.

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē tika sasniegti šādi rezultāti migrācijas un patvēruma jomā:

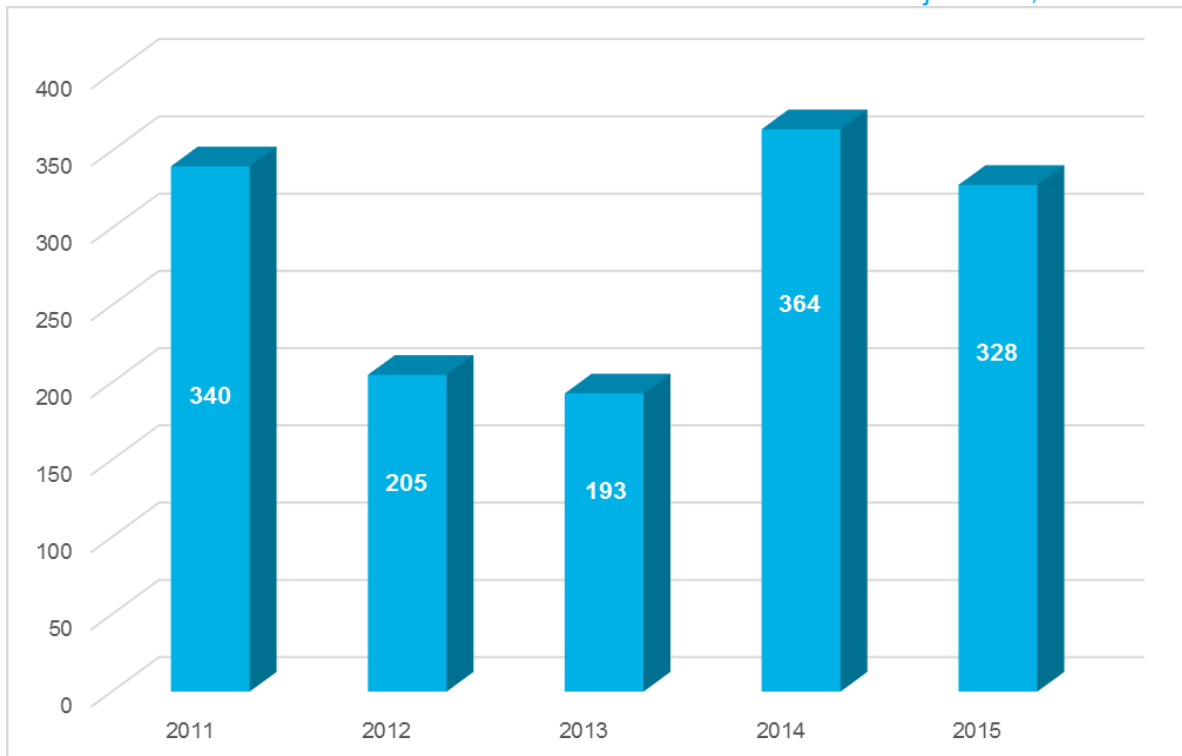
- ES Padome (Coreper II) apstiprināja Padomes mandātu Dublinas regulas (604/2013) grozījumiem dialogam ar Eiropas Parlamentu;
- 2015.gada 12.un 13.marta Tieslietu un iekšlietu Padomes ietvaros tika parakstīta pirmā Kopējā dienaskārtība par migrāciju un mobilitāti (CMM) – starp ES un Nigēriju;
- 2015.gada 12.jūnijā Coreper II un 15.jūnijā Padomē apstiprināja Deklarācijas projektu Mobilitātes partnerībai ar Baltkrieviju. [ES un Baltkrievija ir vienojušās par deklarācijas saturu.]
- Prezidentūras laikā tika izstrādāti pirmie kompromisa priekšlikumi Vīzu kodeksa grozījumiem, kas tika diskutēti marta - jūnija Vīzu darba grupas sanāsmēs. Tika panākti kompromisi par atsevišķiem jautājumiem.
- Tika pabeigta Apceļošanas vīzas priekšlikumu sākotnējā izskatīšana.
- Tika uzsākts dialogs ar Eiropas Parlamentu par Studentu/zinātnieku direktīvas projektu: notika pirmā neformālā tikšanās, tehniskās tikšanās notika gandrīz katru nedēļu kopš februāra, kā arī notika 3 politiskie dialogi.
- 2015.gada 25.februārī Coreper II un 2.martā Padomē apstiprināja izmaiņas Komisijas mandātā sarunām ar Baltkrieviju par vīzu atvieglojumu līgumu (diplomātisko pasu turētājiem atcelt vīzu prasību);
- Tika pabeigts darbs pie vairākiem ES un trešo valstu nolīgumiem vīzu jomā:
  - parakstīti un sāka piemērot bezvīzu nolīgumus ar Apvienotajiem Arābu Emirātiem, Austrumtimoru, Dominiku, Grenādu, Sentlūsiju, Sentvinsentu un Grenādīnām, Samoa, Trinidādu un Tobāgo, un Vanuatu;
  - pabeigtas sarunas un parafēti bezvīzu nolīgumi ar Peru un Kolumbiju.
- 2015.gada 5.februārī Coreper II apstiprināja Vīzu informācijas sistēmas darbības uzsākšanu (VIS roll-out) jauno grafiku;
- Tika panākta vienošanās par Šengenas konsultēšanās tīkla (VISION) darbības pārtraukšanu.

3. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS

Salīdzinot ar 2014.gadu, patvēruma meklētāju skaits 2015.gadā ir nedaudz samazinājies – 328⁴⁵ (2014.gadā -364). 2015.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem pieaudzis patvēruma meklētāju skaits no Irākas – 86 (2014. - 21), Vjetnamas – 82 (2014. - 11), Afganistānas - 34 (2014. -13), savukārt samazinājies no Ukrainas – 47 (2014. -75) un Gruzijas - 29 (2014. - 166).

Grafiks 3-1

Patvēruma meklētāju skaits, 2011-2015

Tikai 9 % no patvēruma pieprasītājiem to pieprasīja robežšķērsošanas vietās. Savukārt 199 personas patvērumu pieprasīja pēc tam, kad tika aizturētas par nelikumīgu “zaļās” robežas šķērsošanu. Pēc nonākšanas Patvēruma meklētāju centrā „Mucenieki” liela daļa šo personu mēģina to pamest, lai dotos uz savām mērķa valstīm Rietumeiropā. Lielākā daļa patvēruma pieprasītāju šo procedūru izmanto ļaunprātīgi, to pieprasot tikai pēc aizturēšanas, lai izvairītos no piespiedu izraidīšanas. Viņi patvēruma procedūras ietvaros Latviju izmantoja kā tranzītvalsti, lai dotos tālāk uz Rietumeiropas valstīm.

3.1. Starptautiskās aizsardzības procedūras

2015.gada laikā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, kas ir galvenā administratīvā institūcija patvēruma procedūras kontekstā, tika veiktas izmaiņas funkciju sadalījumā. Iepriekš esošā Patvēruma lietu nodaļa tika sadalīta divās atsevišķās nodaļās: Patvēruma lietu nodaļa ir atbildīga par patvēruma procedūras jautājumiem attiecībā uz patvēruma iesnieguma izskatīšanu, bet Patvēruma meklētāju izmitināšanas nodaļa nodrošina patvēruma meklētāju izmitināšanu.⁴⁶

⁴⁵ 2015.gadā saņemti 328 pirmreizējie un 2 atkārtotie iesniegumi par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

⁴⁶ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

2015.gada 17.decembrī tika pieņemts jauns Patvēruma likums⁴⁷. Tas izstrādāts, lai pārņemtu šādu ES tiesību aktu prasības:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai⁴⁸ (pārstrādāta versija, turpmāk – direktīva 2013/32/ES);
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai⁴⁹ (pārstrādāta versija, turpmāk – direktīva 2013/33/ES).

Likums izstrādāts, lai noteiktu atsevišķus ar šādu regulu piemērošanu saistītus aspektus:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Regula Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm⁵⁰ (pārstrādāta versija, turpmāk - regula Nr. 604/2013);
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 603/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas *Eurodac* izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar *Eurodac* datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā⁵¹ (pārstrādāta versija, turpmāk – regula Nr.603/2013).

Jaunais Patvēruma likums stājās spēkā 2016.gada 19.janvārī. Likums ievieš vai precizē šādus patvēruma jomā lietojamus terminus atbilstoši Direktīvas 2013/32/ES un 2013/33/ES definīcijām: starptautiskās aizsardzības pieteikums, mazāk aizsargāta persona, patvēruma meklētājs, kuram nepieciešamas īpašas procesuālas garantijas, patvēruma meklētājs ar īpašām uzņemšanas vajadzībām, patvēruma meklētāja aizturēšana, uzņemšanas materiālie nosacījumi.

Lai nodrošinātu patvēruma procedūras efektivitāti, kad būtiski pieaudzis patvēruma meklētāju skaits, un novērstu tās ļaunprātīgu izmantošanu, likums nosaka īpašu iesnieguma izskatīšanas procedūru, ja iesniegums iesniegts robežšķērsošanas vietā vai tranzīta zonā un pastāv nosacījumi lēmuma pieņemšanai par iesnieguma atstāšanu bez izskatīšanas.

Saskaņā ar likumā noteikto Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pārņem no Valsts robežsardzes patvēruma meklētāja intervēšanu par viņa iesnieguma būtību.

Krīze ES patvēruma jomā izraisīja aizkavēšanos likumprojekta pieņemšanas gaitā, jo raisīja līdz šim nepieredzētu interesi par patvēruma jautājumiem un to ietekmi uz sabiedrību kopumā un padziļinātas diskusijas visu iesaistīto pušu starpā. Ņemot vērā iepriekš minēto, jaunajā Patvēruma likumā iestrādāta norma, kas paredz, ka jautājumos, kas attiecas uz patvēruma meklētāju uzņemšanu Latvijā no citām dalībvalstīm vai trešajām valstīm, reaģējot uz ārkārtēju patvēruma meklētāju pieplūdumu uz ES ārējām robežām, izveidoto patvēruma meklētāju pārcelšanas vai

⁴⁷ Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016. – [stājās spēkā 19.01.2016.]

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādātā versija).-Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādātā versija).- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Regulas Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm . Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

pārmitināšanas mehānismu ietvaros, kā arī šādu mehānismu izstrādes ietvaros, Ministru kabinets pieņem lēmumus un pauž Latvijas valsts nostāju (arī ES institūcijās), pamatojoties uz Saeimas lēmumu.

2015.gada 22.decembrī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr. 792 "Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 210 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss"⁵². Šie noteikumi samazina pabalsta apjomu bēglim un personai ar alternatīvo statusu. Pabalsts tika samazināts, izvērtējot valsts budžeta fiskālās iespējas un prognozējamo patvēruma meklētāju skaita pieaugumu ilgākā laika posmā.⁵³

2016.gada 5.aprīlī Ministru kabinets pieņēma "Grozījumus Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1529 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība"", kuri nosaka, ka no veselības aprūpei paredzētajiem valsts budžeta līdzekļiem patvēruma meklētājiem apmaksā šādus veselības aprūpes pakalpojumus – neatliekamo medicīnisko palīdzību, dzemdību palīdzību, zobārstniecības palīdzību akūtos gadījumos, primāro veselības aprūpi, psihiatrisko palīdzību un medicīnisko palīdzību nepilngadīgām personām, kā arī Epidemioloģiskās drošības likumā noteiktos gadījumus un tuberkulozes ārstēšanai nepieciešamos medikamentus.⁵⁴

3.2. Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana

Jaunais Patvēruma likums⁵⁵ nosaka, ka persona vēlmi saņemt bēgļa vai alternatīvo statusu ir tiesīga izteikt mutvārdos arī Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, Valsts policijai un Ieslodzījuma vietu pārvaldei. Šādā gadījumā attiecīgās iestādes amatpersona nekavējoties sazinās ar Valsts robežsardzi, kas veic pasākumus, lai patvēruma meklētājs varētu iesniegt iesniegumu un Valsts robežsardze to varētu reģistrēt. Ja ir norādes par to, ka trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kas atrodas robežšķērsošanas vietā vai robežšķērsošanas tranzīta zonā pie Latvijas ārējām robežām, vai atrodas aizturēšanas vietā, varētu izteikt vēlmi iegūt bēgļa vai alternatīvo statusu (persona baidās atgriezties izcelsmes valstī vai pastāv citi uz starptautiskās aizsardzības nepieciešamību norādoši apstākļi) Valsts robežsardze, Valsts policija vai Ieslodzījuma vietu pārvalde sniedz viņam informāciju par iespēju to darīt. Iepriekš trešās valsts pilsonis nevarēja lūgt bēgļa vai alternatīvo statusu mutvārdos.

Valsts robežsardze reģistrē patvēruma meklētāju iesniegumu ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc tā saņemšanas. Ja iesniegumus vienlaikus iesniedz liels skaits trešo valstu pilsoņu vai bezvalstnieku un triju darbdienu termiņu ievērot nav iespējams, iesnieguma reģistrācijas termiņu var pagarināt līdz 10 darbdienām. Persona, attiecībā uz kuru pieņemts galīgais lēmums par atteikumu piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu, ir tiesīga iesniegt Valsts robežsardzei atkārtotu iesniegumu. Personai ir pienākums atkārtotajā iesniegumā norādīt pierādījumus, kas liecina, ka ir ievērojami mainījušies apstākļi, ar kuriem tika pamatots attiecīgais lēmums.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2016.gada sākumā sāka īstenot projektu "Atbalsta pasākumi personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, uzņemšanai un izmitināšanai Latvijā". Projekta mērķis ir paaugstināt patvēruma meklētāju uzņemšanas standartus Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā un stiprināt patvēruma procedūras kapacitāti. Projekts tiek īstenots no 2016. 1.janvāra līdz 2017.gada 31.decembrim. Projektā plānotie pasākumi:

- atbalsts patvēruma meklētājiem (materiālā, psiholoģiskā, medicīniskā, informatīvā palīdzība, tulkošana);

⁵² 2015.gada 22.decembra Ministru kabinets noteikumi Nr. 792 "Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 210 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss".- Latvijas Vēstnesis, Nr.254, 30.12.2015.[stājās spēkā 01.01.2016.]

⁵³ Saskaņā ar "Rīcības plāna personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā" 3.4.apakšpunktu.

⁵⁴ Ministru kabineta 2016.gada 5.aprīļa noteikumi Nr. 202 "Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1529 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība".- Latvijas Vēstnesis, Nr.67, 07.04.2016. [stājās spēkā 08.04.2016.]

⁵⁵ Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016. – [stājās spēkā 19.01.2016.]

- patvēruma meklētāju izmitināšanas centra pielāgošana lielākam patvēruma meklētāju skaitam (ēkas būvdarbi, aprīkošana);
- patvēruma meklētāju izmitināšanas centra ēkas „Bundulīši” aprīkošana;
- transportlīdzekļu iegāde patvērumu meklētāju vajadzību nodrošināšanai, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darba nodrošināšanai patvēruma jomā;
- patvēruma jomā iesaistīto darbinieku apmācība (ES apmācības, forumi, semināri);
- patvēruma meklētāju interviju telpu aprīkošana;
- patvēruma meklētāju izmitināšanas centra ēku un teritorijas diennakts apsardze.

Veikto pasākumu rezultātā tiks paaugstināti patvēruma meklētāju uzņemšanas standarti un kapacitāte, kā arī mazināts patvēruma pieprasītāju spiediens uz citu ES dalībvalstu migrācijas un patvēruma sistēmām.⁵⁶

Lai pārceltu patvērumu meklētājus uz Latviju, sadarbībai ar Itāliju un Grieķiju ir nozīmēti sakaru virsnieki jeb koordinatori.

2015.gada decembra beigās uz Grieķiju devās divi sakaru virsnieki, kuri veic situācijas izzināšanu par Latvijas profilam atbilstošu personu lietu esamību, un sāk sadarbību ar Eiropas Patvēruma biroju, UNHCR un IOM pārstāvjiem Grieķijā.⁵⁷

Latvija ir sekmīgi uzsākusi ES pārcelšanas (relocation) programmas īstenošanu:

- 2016.gada 5.februārī uz Latviju tika pārceltas pirmās divas patvēruma meklētāju ģimenes (eritrejieši un sīrieši, kopā sešas personas),⁵⁸
- 2016.gada 13.aprīlī uz Latviju tika pārceltas četras ģimenes (no Irākas un Sīrijas, kopā 15 personas),⁵⁹
- 2016.gada 18.aprīlī uz Latviju tika pārcelti 2 eritrejieši no Itālijas.⁶⁰

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkts 2016.gada 17. – 18. martā, Rīgā organizēja ekspertu semināru par valodas apguves un pilsoniskās integrācijas iespējām un prasībām, ar ko saskaras dažādas trešo valstu pilsoņu kategorijas citās valstīs⁶¹. Seminārā piedalījās trešo valstu pilsoņu integrācijas procesā iesaistīto iestāžu pārstāvji no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. Kā eksperti piedalījās pārstāvji no valstīm, kurām ir jau ievērojama pieredze integrācijas pasākumu organizēšanā – Austrijas, Dānijas, Somijas, Lielbritānijas, kā arī eksperte no Moldovas. Migrācijas politikas grupas programmu direktors Tomas Hadlestons (*Thomas Huddleston*) sniedza pārskatu par Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) dalībvalstu izvirzītajām prasībām un sniegto atbalstu migrantiem valodas apguves un integrācijas jomā.

Pasākums tika rīkots sadarbībā ar Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroju (ODIHR).

⁵⁶ Saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegto informāciju.

⁵⁷ Grieķijai nosūtīti patvēruma meklētāju uzņemšanas kritēriji; nozīmēti sadarbības koordinatori.

Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/patveruma_mekletaji_es_un_latvija/?doc=30928

⁵⁸ Latvija no Grieķijas pārvietojusi divas ģimenes ES pārvietošanas programmas ietvaros. Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=31080. [sk.06.02.2016.]

⁵⁹ Latvija no Grieķijas pārvietojusi četras ģimenes ES pārvietošanas programmas ietvaros. Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=31452. [sk.14.04.2016.]

⁶⁰ Pirmdienas vakarā Latvijā ieradusies vēl divi patvēruma meklētāji no Eritrejas. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/pirmdienas-vakara-latvija-ieradusies-vel-divi-patveruma-mekletaji-no-eritrejas-14137628>. [sk.19.04.2016.]

⁶¹ Ekspertu seminārs par migrantu integrāciju. Pieejams: <http://www.emn.lv/?p=2286>. [sk.23.03.2016.]

3.3.Patvērums meklētāju, bēgļu un personu ar alternatīvo statusu integrācija

2015.gada vasarā tika izveidota starpinstitucionāla darba grupa⁶², kuras mērķis bija izveidot Latvijas apstākļiem piemērotu sistēmu patvērums meklētāju uzņemšanai, kā arī bēgļu un alternatīvo statusu ieguvušo personu integrācijai Latvijā. Valdības darba grupas rezultāti bija nepieciešami, lai sagatavotos dalībai pārcelšanas pasākumos un uzņemtu personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība atbilstoši Padomes Lēmumos noteiktajam⁶³, ⁶⁴. Valdības izveidotā darba grupa sagatavoja un Ministru kabinets 2015.gada 2.decembrī ar rīkojumu Nr.759 apstiprināja Rīcības plānu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā.⁶⁵

Rīcības plāna mērķis ir Latvijas apstākļiem piemērotas sistēmas izveide patvērums meklētāju uzņemšanai, kā arī bēgļu un alternatīvo statusu ieguvušo personu sociālekonomiskajai iekļaušanai. Rīcības plāns ietver trīs rīcības virzienus - personu atlasīšanu, pārcelšanu un pārvietošanu (*relocation, resettlement*), patvērums meklētāju uzņemšanu un izmitināšanu, kā arī sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumus.

Lai sagatavotos Rīcības plāna īstenošanai jau 2015.gadā notika vairāki pasākumi. Labklājības ministrijas īstenotā projekta „Profesionāla sociāla darba attīstība pašvaldībās” tika īstenotas apmācības pašvaldību sociālo dienestu un citu pašvaldības izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju sociālā darba speciālistiem. 2016.gadā tiek plānots uzsākt metodiku izstrādi pašvaldību sociālo dienestu sociālajiem darbiniekiem darbam ar dažādām klientu mērķa grupām, tai skaitā bēgļiem un patvērums meklētājiem.⁶⁶

Nodarbinātības valsts aģentūra 2015.gada nogalē īstenoja pilotprojektu, kurā sniedza patvērums meklētājiem informāciju par nodarbinātības iespējām Latvijā.

2015. gada 11. septembrī Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde vienojās par sadarbību ar labdarības organizācijām “Ziedot.lv”, “Caritas Latvija” un “Svētā Jāņa Palīdzība”. Tikšanās laikā tika rasti risinājumi, kā sniegt materiālu atbalstu patvērums meklētājiem, kas uzturas Patvērums meklētāju izmitināšanas centrā “Mucenieki”.⁶⁷

Ar Kultūras ministrijas finansiālu atbalstu biedrība „Patvērums „Drošā māja”” izdevusi patvērums meklētājiem paredzētu informatīvo bukletu par Latviju.⁶⁸ Informatīvais buklets sagatavots trīs valodās - latviešu, angļu un arābu. Kopā sagatavots viens tūkstotis bukleta eksemplāru.⁶⁹

2015.gadā UNHCR Reģionālās pārstāvniecības Ziemeļeiropā veiktajā pētījumā ieteikts Latvijā izveidot koordinējošu institūciju, kura varētu sniegt palīdzību starptautisko aizsardzību saņēmušajām personām.⁷⁰

ES Patvērums, migrācijas un integrācijas ietvaros 2016.gada pavasarī atklātā projektu iesniegumu atlasē plānots īstenot projektu „Pakalpojumu koordinācijas un informācijas centrs

⁶² 2015.gada 22.jūlija Ministru prezidenta rīkojums Nr.306 Par darba grupu.- Latvijas Vēstnesis Nr.142, 23.07.2015.

⁶³ Padomes Lēmums (ES) 2015/1523 (2015. gada 14. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.- Oficiālais Vēstnesis, Nr.L 239. 15.09.2015.

⁶⁴ Padomes Lēmums (ES) 2015/1601 (2015. gada 22. septembris), ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.- Oficiālais Vēstnesis, Nr.L 248. 24.09.2015.

⁶⁵ Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojums Nr.759 “Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā”. - Latvijas Vēstnesis, Nr.238. 04.12.2015. – [stājās spēkā 02.12.2015.]

⁶⁶ Saskaņā ar Labklājības ministrijas sniegto informāciju.

⁶⁷ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde sadarbosies ar labdarības organizācijām, lai palīdzētu patvērums meklētājiem.-Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=30454. [sk.15.09.2015.]

⁶⁸ Bukletā sniegta vispārīga informācija par Latviju, iepazīstinot ar lielākajām pilsētām, valūtu, valsts valodu, iedzīvotāju skaitu un to etnisko sastāvu, kā arī Latvijas robežvalstīm un valsts iekārtu.

⁶⁹ Izdots patvērums meklētājiem veltīts informatīvs buklets par Latviju.- Pieejams: http://www.km.gov.lv/lv/jaunumi/?news_id=7227. [sk.15.01.2016.]

⁷⁰ UNHCR Reģionālās pārstāvniecības Ziemeļeiropā veikts pētījums “Bēgļu integrācija Latvijā: Līdzdalība un iespējošana”, 2015. Pieejams: http://www.unhcr-northern-europe.org/fileadmin/user_upload/Documents/PDF/Latvia/2015-Latvia-Integration-Report.pdf. [sk.20.10.2015]

imigrantu atbalstam”, kurā paredzēts izveidot funkcionālu informācijas apmaiņas un koordinācijas centru, nodrošinot reģionālo pārklājumu un veidojot sadarbību ar pašvaldībām un pašvaldību speciālistiem, kurās dzīvo trešo valstu pilsoņi. Centrā ir plānots piedāvāt un nodrošināt mērķa grupai konsultācijas sociālajos, juridiskajos, izglītības, nodarbinātības un citos jautājumos, kā arī psihologa konsultācijas.⁷¹

3.4. Pasākumi, lai ieviestu Kopējo Eiropas patvēruma sistēmu

Apmācības

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas darbinieki ir piedalījušies EPAB⁷² organizētajās apmācībās: 2 eksperti apguva “pierādījumi novērtēšanas” moduli, 1 eksperts – “izslēgšanas⁷³” moduli, bet 4 eksperti piedalījās reģionālajās mācībās “Interviju tehnikas”.

EMT rezultātu izmantošana

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas amatpersonas izmantoja savā darbā Eiropas migrācijas tīkla ad-hoc jautājumu apkopojumus. Īpaši noderīgs 2015.gadā bija Somijas kontaktpunkta ad-hoc jautājuma par patvēruma meklētājiem no Irākas dalībvalstu atbilžu apkopojums. Tas sniedza noderīgu informāciju par citu ES dalībvalstu politiku un praksi, sniedzot starptautisko aizsardzību patvēruma meklētājiem no Irākas.

4. NEPILNGADĪGIE BEZ PAVADĪBAS UN CITAS MAZĀK AIZSARGĀTAS GRUPAS ⁷⁴

2015.gada laikā Latvijā iecelja 26⁷⁵ nepilngadīgie bez pavadības, kuri tika aizturēti par uzturēšanos Latvijā bez derīgiem ceļošanas dokumentiem. No tiem 12⁷⁶ nepilngadīgie bez pavadības pieprasīja patvērumu Latvijā. Salīdzinot ar 2014.gadu, nepilngadīgo bez pavadības skaits ir pieaudzis gandrīz 3 reizes, tomēr salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm tas saglabājas ļoti niecīgs. Nepilngadīgo bez pavadības skaita pieaugums ir skaidrojams ar aizturēto nelikumīgo migrantu kopējā skaita palielināšanos.

Saistībā ar jaunā Patvēruma likuma izstrādi, iesaistītās institūcijas precizēja pienākumu un funkciju savstarpējo sadali darbā ar nepilngadīgajiem bez pavadības (ģimenes meklēšana, aizbildņa iecelšana, izmitināšana, finansējums izmitināšanai, izglītība, utt.), pievēršot īpašu uzmanību to nepilngadīgo bez pavadības identificēšanai, kuri varētu būt cilvēktirdzniecības upuri.

Plānots veikt grozījumus normatīvajos aktos, kas skar tiesisko regulējumu par nepilngadīgo trešo valstu pilsoņu, kuri Latvijā atrodas bez likumiskā pārstāvja pavadības, uzņemšanu, uzturēšanu un atgriešanu uz uzņemošo valsti, kā arī noteikt viņu izmitināšanas kārtību izraidīšanas procedūras organizēšanas laikā.

Jaunajā Patvēruma likumā tagad ir skaidri definēti kritēriji, kas nosaka, kuri patvēruma meklētāji uzskatāmi par mazāk aizsargātiem⁷⁷ un kuriem ir īpašas procesuālās un uzņemšanas vajadzības, kā arī definē šo personu tiesības patvēruma procedūras laikā.

⁷¹ Avots: Kultūras ministrija

⁷² EPAB – Eiropas Patvēruma atbalsta birojs.

⁷³ Exclusion

⁷⁴ Mazāk aizsargātas personas – nepilngadīgie, nepilngadīgie bez pavadības, invalīdi, veci cilvēki, grūtnieces, vientuļi vecāki ar mazgadīgiem bērniem, cilvēku tirdzniecības upuri, personas ar nopietnām slimībām, personas ar garīgiem traucējumiem un personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, piemēram, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu. “Mazāk aizsargātas personas” definīcija ir iekļauta pārstrādātajā “Uzņemšanas direktīvā”.

⁷⁵ Datu avots: Valsts robežsardze.

⁷⁶ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁷⁷ Nepilngadīgas personas, personas ar invaliditāti, personas vecumā, kuru sasniedzot, Latvijā piešķir vecuma pensiju, grūtnieces, vecāks ar nepilngadīgu bērnu, cilvēktirdzniecības upuri, personas, kurām veselības stāvokļa dēļ nepieciešama īpaša aprūpe, personas ar garīgiem traucējumiem, personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu

5. LIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA UN MOBILITĀTE

Kopējais pirmreizēji izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaits 2015.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājies par trešdaļu - 6293 (2014.gadā - 9803). Samazinājums ir skaidrojams ar Imigrācijas likuma grozījumiem⁷⁸, kuri būtiski palielina nekustamā īpašuma vērtību, kuru iegādājoties trešās valsts pilsonis var pieteikties termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanai.⁷⁹

2015.gadā Ukrainas pilsoņiem tika izsniegtas 1477 pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas, kas nedaudz pārsniedz 2014.gadā (1199) izsniegto termiņuzturēšanās atļauju skaitu.⁸⁰ Eksperti skaidro, ka Ukrainas pilsoņi ieceļo Latvijā galvenokārt saistībā ar nodarbinātību (saistībā ar darbu izsniegtas 1077 pirmreizējās termiņuzturēšanās atļaujas) un ģimenes atkalapvienošanu. Ukrainas pilsoņi ir nodarbināti jomās, kurās Latvijā trūkst darbaspēka - kuģu būve, IT sektors un kravas automobiļu vadīšana. Papildus pamudinājums izceļot ir Ukrainas nedrošā politiskā un ekonomiskā situācija.

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkts izstrādāja maza apjoma izpēti darbu "Imigrācijas statusa un uzturēšanās mērķu maiņa: pārskats par Latvijas pieeju"⁸¹, kas aptver likumīgās imigrācijas jomu, kura regulē trešo valstu pilsoņu tiesības mainīt uzturēšanās mērķi, neizbraucot no Latvijas.

Maza apjoma izpēti darba mērķis ir apskatīt kritērijus konkrētu uzturēšanās atļauju veidu⁸² izdošanai, salīdzinot un pretstatot tās, aprakstīt Latvijas tiesisko regulējumu, kas ļauj likumīgi uzņemto trešo valstu pilsoņiem pāriet no viena uzturēšanās mērķa uz citu. Būtiskākie izpēti darba secinājumi:

- Latvijas imigrāciju regulējošie normatīvie akti pieļauj plašu uzturēšanās mērķa maiņas amplitūdu;
- Statistikas dati liecina, ka kopumā Latvijā nav novērojama skaitliski bieža uzturēšanās mērķu maiņa;
- Plašāks sociālo tiesību loks ir pieejams patvēruma procedūrā iesaistītajām personām un cilvēku tirdzniecības upuriem, pārējās trešo valstu pilsoņu kategorijas saņem ar nodarbinātību saistītus sociālos pabalstus;
- Lielākas tiesības uz neierobežotu nodarbinātību var saņemt trešo valstu pilsoņi, kuru uzturēšanās mērķis ir ģimenes apvienošana, un, kuri ir saņēmuši uzturēšanās atļaujas kā uzņēmuma īpašnieki un investori;
- Plašākas mobilitātes tiesības saņem tie trešo valstu pilsoņi, kuri maina uzturēšanās mērķi uz zinātnisko darbību, izglītību un ES zilo karti.;
- Jebkura uzturēšanās mērķa maiņas lielākais izaicinājums ir imigranta spēja iekļauties likumā noteiktajā termiņā, tas ir, veikt statusa maiņu iepriekšējās uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa laikā.

5.1. Ekonomiskā migrācija

2015.gadā nodarbinātības nolūkā pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju trešo valstu pilsoņiem skaits, salīdzinājumā ar 2014.gadu (971) ir pieaudzis par divām trešdaļām – 1639. Kopumā 2015.gadā tiesības uz nodarbinātību piešķirtas 4808 trešo valstu pilsoņiem (2014.gadā - 3218), no kuriem lielākā daļa ir nodarbināti sauszemes transporta un cauruļvadu transporta jomā

---

vardarbību, vai cita īpaši aizsargājamas personas, kuru spējas izmantot tiesības un pildīt pienākumus patvēruma procedūras laikā ir ierobežotas

⁷⁸ Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 22.05.2014. – [stājās spēkā 01.09.2014.]

⁷⁹ Pirms Imigrācijas likuma grozījumu stāšanās spēkā trešās valsts pilsonim bija tiesības pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju un pieciem gadiem, ja viņš bija iegādājies un viņam pieder viens vai vairāki nekustamie īpašumi Rīgas plānošanas reģionā var republikas pilsētās, kuru kopējā nekustamā īpašuma vērtība ir ne mazāka par 100 000 LVL (~ 142.287 EUR), viens vai vairāki nekustamie īpašumi ārpus Rīgas plānošanas reģiona vai republikas pilsētām un nekustamo īpašumu kopējā vērtība ir ne mazāka par 50 000 LVL (~71.143 EUR).

⁸⁰ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁸¹ www.emn.lv

⁸² Ģimene, izglītība, pētniecība, ES zilā karte, augsti kvalificēts darbinieks, nodarbinātais, pašnodarbinātais, uzņēmējs, sezonas strādnieks, uzņēmuma ietvaros pārcelts darbinieks, investors, ilgtermiņa vīzas turētājs, patvēruma meklētājs, cilvēku tirdzniecības upuris.

(2287), citu transportlīdzekļu ražošanā (336), datorprogrammēšanas un konsultēšanas jomā (301), ēdināšanas pakalpojumu jomā (200) un ēku būvniecības jomā (144).⁸³

Tabula 5-1
Kopējais un saistībā ar nodarbinātību pirmreizēji
izsniegto uzturēšanās atļauju skaits, 2010-2015⁸⁴

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Saistībā ar nodarbinātību	397	519	597	737	971	1639
Pavisam	2 329	3 982	4 579	6 609	3218	4808

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir izstrādājusi likumprojektu "Grozījumi Imigrācijas likumā", kur 9.pantā ir paredzēts noteikt, ka studenti var strādāt 20 stundas nedēļā.⁸⁵ Studenti, kas studē pēdējā maģistrantūras vai doktorantūras kursā, varēs strādāt bez darba laika ierobežojuma.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ir izstrādājusi Konceptuālā ziņojuma par imigrācijas politiku projektu.⁸⁶ 2016.gada sākumā uzsākta ziņojuma saskaņošana ar citām institūcijām un pēc atzinumu saņemšanas tas tiks iesniegts Ministru kabinetā.

Konceptuālā ziņojuma par imigrācijas politiku projektā⁸⁷ nodarbinātajiem no trešajām valstīm ir paredzēti vairāki atvieglojumi:

- izveidot un regulāri atjaunot to profesiju sarakstu, kurās konstatēts būtisks darbaspēka trūkums, un attiecībā uz trešās valsts pilsoni šajās profesijās nepiemērot darba tirgus testu;

- nepiemērot darba tirgus testu attiecībā uz trešās valsts pilsoni, kurš vismaz divus gadus bijis nodarbināts Latvijā;

- trešo valstu pilsoņiem, kuri vismaz gadu uzturējušies Latvijā saistībā ar nodarbinātību, atļaut mainīt darba devēju un neanulēt uzturēšanās atļauju līdz jauna darba devēja sameklēšanai, ja bezdarba periods neilgst vairāk nekā divus mēnešus un trešās valsts pilsonis turpina darbu, kas atbilst viņa iepriekš ieņemtajam amatam;

- atcelt prasību saņemt jaunas tiesības uz nodarbinātību trešās valsts pilsonim, kuram pēc sešu mēnešu nodarbināšanas uzņēmumā tā ietvaros mainās amats;

- noteikt minimālo darba samaksas kritēriju - 75 procentus no valstī vidējās darba samaksas iepriekšējā gadā;

- paredzēt kārtību, kādā Latvijā ieceļo un uzturas sezonas strādnieki un uzņēmuma iekšienē nosūtītie darbinieki.

⁸³ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁸⁴ Datu avots: 2009.-2012.gads – Eurostat, 2013.gads – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁸⁵ Šobrīd Imigrācijas likumā tas nav noteikts.

⁸⁶ Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai 157.1.punktā Iekšlietu ministrijai dots uzdevums izstrādāt Imigrācijas politikas koncepciju, <http://www.mk.gov.lv/lv/content/dokumenti>.

⁸⁷ Konceptuālā ziņojuma par imigrācijas politiku projektā ir apskatītas visas nozīmīgākās trešo valstu pilsoņu ieceļošanas jomas (ģimenes apvienošana, darba migrācija, komercdarbība, studijas), kā arī analizētas trešo valstu pilsoņu uzņemšanas administratīvās procedūras. Par katru jomu sniegti priekšlikumi esošās situācijas uzlabošanai, kas varētu tikt iekļauti „Imigrācijas likuma” jaunajā likumprojektā, kas aizstātu šobrīd spēkā esošo, 2002.gada 31.oktobrī pieņemto Imigrācijas likumu.

Starptautiskā sadarbība

2016.gada 10. un 11. februārī, Rīgā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde sadarbībā ar GDISC (Migrācijas dienestu ģenerāldirektoru sekretariāts) rīkoja ekspertu semināru par darbaspēka migrāciju, kurā piedalījās pārstāvji no 12 valstīm, kā arī pārstāvis no OECD (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija) un pārstāve no TREDEA (Tamperes reģiona ekonomiskās attīstības aģentūra). Dažādu jomu eksperti dalījās pieredzē un diskutēja par darba tirgus vajadzībām un migrāciju kā vienu no veidiem, kā risināt šīs vajadzības.

Eksperti uzsvēra, ka liela nozīme izaugsmes veicināšanā ir sadarbībai starp darba devējiem, uzņēmējiem, politikas veidotājiem gan valsts, gan reģionu līmenī. Pārstāve no TREDEA norādīja, ka Tamperes mērķis, piesaistot ārvalstu talantus, ir veicināt ideju daudzveidību, kas kalpos par pamatu reģiona izaugsmei.

Vienlaikus migrantu krīzes kontekstā tika runāts par to, ar kādiem izaicinājumiem valstīm būs jāsasaskaras, lai darba tirgū integrētu starptautisko aizsardzību saņēmušās personas, kā dažus no piemēriem minot viņu diplomu atzīšanu un faktisko prasmju un kompetenču noteikšanu.⁸⁸

EMT rezultātu izmantošana

EMT Latvijas kontaktpunkta izstrādātais maza apjoma izpētes darbs „Darbaspēka iztrūkuma un darbaspēka migrācijas nepieciešamības Latvijā no trešajām valstīm noteikšana”⁸⁹ sniedz pārskatu par likumīgās migrācijas jomu, kurā tiek raksturota darbaspēka iztrūkuma un darbaspēka migrācijas savstarpējā saikne. Izpētes darba sintēzes ziņojumā apkopoto informāciju par dažādo dalībvalstu pieredzi darbaspēka iztrūkuma noteikšanā un migrācijas politikas izmantošanā, lai risinātu darbaspēka iztrūkumu, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas izmantoja, izstrādājot Konceptuālo ziņojumu par imigrācijas politiku projektu. Izpētes darba būtiskākie secinājumi:

- Latvijā migrācijas politika netiek veidota ar mērķi novērst darbaspēka iztrūkumu kādās noteiktās profesijās;
- Pašreizējā darba tirgus situācija Latvijā vēl joprojām ir izaicinājums, jaunas darbavietas tiek radītas lēni, tādēļ diskusijas par nepieciešamību piesaistīt darbaspēku iespējamai vidēja termiņa vai ilgtermiņa vajadzību apmierināšanai šobrīd nav pats aktuālākais jautājums, tomēr emigrācija no valsts un pieaugošā iedzīvotāju novecošanās tendence norāda uz nepieciešamību pēc vairāk proaktīvas pieejas augsti kvalificēta darbaspēka no trešajām valstīm piesaistīšanai nākotnē, nekā pašreizējā pieeja, kas reaģē tikai uz esošajām darba tirgus vajadzībām.

5.2. Ģimenes atkalapvienošanās

Saistībā ar ģimenes atkalapvienošanos 2015.gadā tika izsniegtas 2553⁹⁰ pirmreizējās uzturēšanās atļaujas (2014.gadā - 4849⁹¹). Skaita samazinājums ir skaidrojams ar Imigrācijas likuma grozījumiem, kuri ievērojami palielina nekustamā īpašuma vērtību, kuru iegādājoties trešās valsts pilsonis kopā ar ģimenes locekļiem var pieteikties termiņuzturēšanās atļaujas saņemšanai.

Konceptuālā ziņojuma par imigrācijas politiku projekts ģimenes atkalapvienošanas jomā paredz:

- piešķirt tiesības uz ģimenes apvienošanu Latvijas pilsoņu, Latvijas nepilsoņu un trešo valstu pilsoņu reģistrētajiem partneriem;

⁸⁸ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁸⁹ www.emn.lv.

⁹⁰ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁹¹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

- piešķirt tiesības uz ģimenes apvienošanu trešo valstu pilsoņu pilngadīgajiem bērniem, kuri pirmo termiņuzturēšanās atļauju Latvijā saņem būdami nepilngadīgi;
- piešķirt tiesības uz nodarbinātību trešo valstu pilsoņu ģimenes locekļiem, ja trešās valsts pilsonis – galvenais iesniedzējs – ir tiesīgs strādāt Latvijā;
- Latvijas pilsoņu, Latvijas nepilsoņu un trešo valstu pilsoņu, kuri Latvijā uzturas ar pastāvīgās uzturēšanās atļauju, laulātajiem, laulāto nepilngadīgajiem bērniem un vecākiem, kā arī Latvijas pilsoņu pilngadīgajiem bērniem tiesības uz uzturēšanos piešķirt uz sešiem gadiem, palielinot intervālu starp uzturēšanās atļaujas reģistrācijas termiņiem;
- veicot termiņuzturēšanās atļaujas reģistrāciju, nepieprasīt uzaicinātajam noformēt izsaukumu.

5.3. Studenti un zinātnieki

Saistībā ar izglītību 2015.gadā izsniegtas 1117⁹² pirmreizējās uzturēšanās atļaujas (2014.gadā - 1050⁹³).

2015.gada laikā ārvalstu studentu skaits Latvijā ir pieaudzis par 44 procentiem. Ārvalstu studentu skaits 2015./2016. akadēmiskajā gadā Latvijā bija 6465 (2014./2016. - 4475)⁹⁴, no kuriem trešo valstu pilsoņu skaits bija gandrīz puse - 3559⁹⁵. Trešo valstu studentu skaita palielinājums saistāms ar augstskolu īstenotajām aktivitātēm trešajās valstīs.

2015.gada 16.februārī Šrilankas galvaspilsētā Kolombo atklāts Rīgas Tehniskās universitātes Studiju un informācijas centrs. Tas dibināts, lai Šrilankas jauniešiem⁹⁶ popularizētu Rīgas Tehniskās universitātes piedāvātās studiju iespējas, kā arī veicinātu abpusēju pētnieku sadarbību zinātnē.⁹⁷

2015.gada 1.septembrī tika parakstīts un stājās spēkā Ārlietu ministrijas, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robežsardzes un AS „Transporta un sakaru institūts” sadarbības līgums par studējošo piesaistīšanu no Šrilankas Demokrātiskās Sociālistiskās Republikas. Līgums ļauj Šrilankas studentiem iesniegt pieteikumus ieceļošanas dokumentu saņemšanai ar Šrilankas goda konsula starpniecību, kas būtiski atvieglo un saīsina ieceļošanas dokumentu izskatīšanas laiku. Topošajiem studentiem vairs nav jāizceļo uz tuvāko Latvijas pārstāvniecību – Indijā.

2015.gada 29.aprīlī tika parakstīts Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas un Japānas Izglītības, kultūras, sporta, zinātnes un tehnoloģiju ministrijas saprašanās memorands par sadarbību izglītības, zinātnes, jaunatnes, sporta un kultūras jomā.⁹⁸

Konceptuālā ziņojuma par imigrācijas politiku projektā trešo valstu studentu uzņemšanas jomā plāno:

1) paredzēt iespēju bakalaura programmās studējošajiem iesniegt dokumentus termiņuzturēšanās atļaujas pieprasīšanai Latvijā, ja students ir no valsts, kuras pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, netiek veikta papildu pārbaude kompetentajās valsts drošības iestādēs;

⁹² Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁹³ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁹⁴ Datu avots: Izglītības un zinātnes ministrija.

⁹⁵ Datu avots: Izglītības un zinātnes ministrija.

⁹⁶ RTU ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi 2012.gadā ir noslēgusi sadarbības līgumu par studējošo piesaistīšanu no Šrilankas Demokrātiskās Sociālistiskās Republikas, kas ļauj Šrilankas studentiem iesniegt pieteikumus ieceļošanas dokumentu saņemšanai ar Šrilankas goda konsula starpniecību.

⁹⁷ RTU Šrilankā atklāj studiju un informācijas centru. Rīgas Tehniskās universitātes mājas lapa, Pieejams:

⁹⁸ Latvija nostiprina sadarbību ar Japānu izglītības, zinātnes, jaunatnes, sporta un kultūras jomās, Pieejams:

<http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/593-latvija-nostiprina-sadarbibu-ar-japanu-izglitibas-zinatnes-jaunatnes-sporta-un-kulturas-jomas>. [sk.09.03.2016.]

2) Imigrācijas likumā iekļaut nosacījumu par to, ka uzturēšanās atļauju var anulēt, ja students nerasniedz noteiktu progresu studijās;

3) pēdējā studiju gadā studējošajiem izsniegt uzturēšanās atļauju, kas par trim mēnešiem pārsniedz mācību gada termiņu, lai studenti varētu veltīt laiku darba meklēšanai Latvijā vai veikt pasākumus komercdarbības uzsākšanai. Pēc šo trīs mēnešu beigām minēto mērķu īstenošanai varētu tikt izsniegta termiņuzturēšanās atļauja vēl uz sešiem mēnešiem.

5.4. Integrācija, pilsonība un naturalizācija

5.4.1. Integrācija

Labklājības ministrija ir veikusi grozījumus Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā⁹⁹, paplašinot trešo valstu pilsoņu un personu ar alternatīvo statusu tiesības uz sociālajiem pakalpojumiem. Kopš 2015.gada 2.decembra personām ar alternatīvo statusu un viņu ģimenes locekļiem, kuri uzturas Latvijā ir tiesības saņemt šādus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību:

- o pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai, patversmes un naktspatversmes pakalpojumi, kā arī sociālā dienesta informācija un konsultācijas;
- o pašvaldības sociālā dienesta dzīvokļa pabalstu līdzvērtīgi attiecīgās pašvaldības iedzīvotājiem;
- o atbilstošus sociālo pakalpojumu veidus, ja patversmes un naktspatversmes pakalpojumi personai nav piemērojami šīs personas funkcionālo ierobežojumu vai sociālo prasmju trūkuma dēļ;
- o nepilngadīgajiem - sociālās aprūpes pakalpojumus un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.¹⁰⁰

Nepilngadīgajiem patvēruma meklētājiem ir tiesības saņemt sociālo rehabilitāciju kā vardarbībā cietušiem bērniem. Tiesības šo pakalpojumu saņemt ir arī bērniem, kas nepieder pie šajā pantā uzskaitītajām grupām, ja atbildīgās institūcijas sniegušas atzinumu par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nepieciešamību. Labklājības ministrija nodrošina¹⁰¹ patvēruma meklētājiem sociālo rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību atbilstoši veselības stāvokļa novērtējumam, lai nodrošinātu personas spēju piedalīties sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumos.

2015.gadā Kultūras ministrijas Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai diskutēja par patvēruma meklētāju uzņemšanas Latvijā jautājumiem, tajā skaitā par institucionālo atbildības sadalījumu patvēruma meklētāju uzņemšanas un integrācijas jomā, latviešu valodas un

⁹⁹ Likums "Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 235, 01.12.2015.-[stājās spēkā 02.12.2015]

¹⁰⁰ 1) invalīdu profesionālo rehabilitāciju;

2) redzes un dzirdes invalīdu sociālo rehabilitāciju;

3) no vardarbības cietušo pilngadīgo personu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu veidu, apjomu, saturu, pakalpojumu saņemšanas nosacījumus un piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabinets;

4) sociālo rehabilitāciju attiecīgās institūcijās bērniem, kuriem ir izveidojusies atkarība no narkotiskajām, toksiskajām vai citām apreibinošām vielām;

5) tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumus;

7) cilvēku tirdzniecības upuru sociālo rehabilitāciju. Sociālās rehabilitācijas saņemšanas kārtību un kritērijus personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri nosaka Ministru kabinets;

8) atbalsta programmu ar celiakiju slimajiem bērniem, turpinot atbalsta sniegšanu šīm personām pēc pilngadības sasniegšanas, ja tās mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē un nav vecākas par 20 gadiem vai studē augstskolā dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecākas par 24 gadiem. Atbalsta apjomu un nosacījumus tā saņemšanai nosaka Ministru kabinets;

9) atbalstu profesionāla sociālā darba ieviešanai un attīstībai pašvaldībās. Atbalsta veidu, apjomu un nosacījumus tā saņemšanai nosaka Ministru kabinets;

10) vardarbību veikušu personu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu veidu, apjomu, saturu, pakalpojumu saņemšanas nosacījumus un piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

¹⁰¹ Saskaņā ar "Rīcības plānu personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā"

integrācijas kursu īstenošanu, pašvaldību iesaisti patvēruma meklētāju uzņemšanas procesā, izglītības iestāžu pieredzi darbā ar patvēruma meklētāju bērniem un citiem jautājumiem.

2015.gadā Latvijā tika realizēti vairāki projekti trešo valstu pilsoņiem, kuri galvenokārt bija saistīti ar latviešu valodas apguvi un informatīvu pasākumu organizēšanu¹⁰², kuru mērķis bija veicināt trešo valstu pilsoņu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā:

- Latviešu valodas aģentūra īstenoja projektu „Starpkultūru mācības vecākiem, pedagogiem un skolēniem”, kurā vecākus informēja par bērnu uzņemšanu Latvijas skolās un iepazīstināja ar institūcijām, kuras var sniegt palīdzību problēmu gadījumā. Projekta laikā notika pedagogu pieredzes apkopošana darbā ar trešo valstu pilsoņiem. Semināri notika piecos Latvijas reģionos, tajos kopā piedalījās 120 iestāžu darbinieki;
- Biedrība „Patvērums „Drošā māja”” projekta „Daudzpusīgi risinājumi sabiedrības izglītošanai un integrācijai 3” ietvaros sniedza atbildes trešo valstu pilsoņiem – par izglītību, pirmsskolas izglītību, ārpusskolas izglītību, bezmaksas latviešu valodas kursiem un izglītības dokumentu apstiprināšanu Latvijā;
- Biedrība "Patvērums "Drošā māja”” 2015. gada 25.-27.martā organizēja trīs dienu apmācību kursu “Trešo valstu valstspiederīgais - institūciju klients”, lai uzlabotu dažādu speciālistu kompetenci starpkultūru komunikācijā, kā arī papildinātu viņu zināšanas par trešo valstu pilsoņu uzņemšanas un integrācijas jautājumiem Latvijas reģionos;¹⁰³
- Sabiedrības integrācijas fonds īstenoja projektu „Nacionālais integrācijas centrs”, kura ietvaros tika nodrošināta dažāda veida atbalsta pakalpojumu pieejamība trešo valstu pilsoņiem, lai palīdzētu tiem veiksmīgāk iekļauties Latvijas sabiedrībā. Projekta īstenošanas laikā sniegtas klātienē konsultācijas un konsultācijas, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus, par sociālajiem, veselības aprūpes, izglītības, juridiskajiem, psiholoģiskajiem, nodarbinātības u.c. svarīgiem jautājumiem;
- Līdz 2015.gada 30.novembrim Sabiedrības integrācijas fonds īstenoja projektu „Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II”¹⁰⁴. Projekta mērķis bija vairojot sabiedrības izpratni, pilnveidot publiskā sektora darbinieku profesionālās prasmes, veicinot dažādības vadību darba vietās, nediskrimināciju un vienlīdzīgās iespējas. Tika apmācīts 21 multiplikators no dažādām valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijām, nevalstiskā, privātā un izglītības sektora. Tika sagatavoti video stāsti - „7 stāsti par mums”, kas ataino nepamatoti atšķirīgu attieksmi kādas dažādības pazīmes vai diskriminējoša pamata dēļ. Tie pieejami Sabiedrības integrācijas fonda mājas lapā¹⁰⁵.

Nodarbinātības valsts aģentūra īstenoja pilotprojektu, kurā patvēruma meklētājiem sniedza informāciju par nodarbinātības iespējām Latvijā.

Atsevišķu Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projektu ietvaros trešo valstu pilsoņi veica brīvprātīgo darbu, tādējādi gūstot zināšanas un iemaņas brīvprātīgā darba jomā, kas ir būtiska pilsoniskās aktivitātes sastāvdaļa.

Informatīvie pasākumi Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projektu ietvaros, veicinājuši trešo valstu pilsoņu integrāciju vietējā sabiedrībā. Tie atvieglo viņiem piekļuvi kvalitatīviem atbalsta, adaptācijas pakalpojumiem, lai nodrošinātu iespējas pilnvērtīgai līdzdalībai Latvijas sabiedriskajā dzīvē.

¹⁰² Kultūras ministrijā Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda 2013.gada programmas ietvaros tika noslēgti 15 līgumi aktivitātē „Valodas un adaptācijas programmu attīstība trešo valstu pilsoņu integrācijai un saliedētas sabiedrības veidošanai”. Kopumā latviešu valodas un integrācijasursos piedalījās aptuveni divi tūkstoši trešo valstu pilsoņi. Latviešu valodas kursi tika organizēti vairākās Latvijas reģionu pilsētās, piemēram, Rīgā, Saldū, Liepājā, Ventspilī, Daugavpilī un tās novadā, Olainē, Stopiņos, Alūksnē un Balvos.

¹⁰³ Apmācības “Trešo valstu valstspiederīgais - institūciju klients”. Pieejams:

<http://www.patverums-dm.lv/lv/apmacibas-treso-valstu-valstspiederigais-instituciju-klients>. [sk.23.02.2016.]

¹⁰⁴ Eiropas Kopienas nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmas „PROGRESS 2007–2013” sadaļas „Diskriminācijas apkarošana un dažādība” ietvaros

¹⁰⁵http://www.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=9838%3AVideo-stasti-par-cilveku-daudzveidibu-un-dazadibu&catid=2%3Afonds&lang=lv

Rīgas pilsētas pašvaldība ir iesaistījusi projektu īstenošanā migrantu integrācijas jomā, izstrādāts buklets vairākās valodās par pašvaldībā pieejamajiem pakalpojumiem; uzsākti divi starptautiski projekti par jauniebraucēju iekļaušanu sabiedrībā un sabiedrības izglītošanu.

EMT rezultātu izmantošana

EMT 2015.gadā izstrādāja izpētes darbu *“Starptautiskās/ humanitārās aizsardzības saņēmēju integrācija darba tirgū Latvijā: politika un labās prakses piemēri”*¹⁰⁶, kura mērķis ir apzināt Latvijā īstenotos pasākumus starptautiskās/humanitārās aizsardzības saņēmēju integrācijas veicināšanai saistībā ar aizsardzības saņēmēju piekļuvi darba tirgum un dalību tajā, aprakstīt pastāvošo politiku un labās prakses piemērus.

Izpētes darba secinājumi:

- Bēgļu un personu ar alternatīvo statusu darbā iekārtošanās iespējas ir ierobežotas. Faktori, kas pagarina adaptācijas periodu, ir valsts valodas nezināšana, zemais izglītības līmenis, profesionālās kvalifikācijas neesamība vai zema līmeņa profesionālā kvalifikācija, augsts trauksmes līmenis un grūtības pamatvajadzību apmierināšanā (mājoklis, veselība, kopējais materiālais stāvoklis);
- Bēgļi un personas, kurām piešķirts alternatīvais statuss, saņemot pastāvīgās vai termiņuzturēšanās atļauju, automātiski iegūst tiesības strādāt Latvijā bez ierobežojumiem;
- Bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu ir pieejami tie paši integrācijas pasākumi kā citiem trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas Latvijā.

5.4.2. Pilsonība un naturalizācija

2015.gadā Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā ir uzņemta 971 persona, tādējādi nedaudz pārsniedzot 2014.gada rādītājus (939). Arī 2015.gadā lielāko pilsonību ieguvušo personu īpatsvaru veido Latvijas nepilsoņi – 90 %. Salīdzinājumā ar 2014.gadu (76) 2015.gadā nedaudz palielinājies trešo valstu pilsoņu skaits, kas naturalizācijas kārtībā saņēma Latvijas pilsonību – 79.¹⁰⁷

5.5. Migrācijas un mobilitātes pārvaldīšana

5.5.1. Vīzu politika un Šengenas pārvaldība

2015.gadā kopējais izsniegto vīzu skaits ir samazinājies par 29 %, sasniedzot 165 133 (2014.gadā – 213 100).¹⁰⁸ No tām 162 110 – Šengenas vīzas, 3023 – ilgtermiņa (D) vīzas.

Tabula 5-2

Kopējais izsniegto vīzu skaits pēc to veida, 2014-2015.¹⁰⁹

	2014	2015
Šengenas vīzas	207 907	162 110
Ilgtermiņa (D) vīzas	5193	3023
Pavisam	213 100	165 133

Vīzu informācijas sistēma

¹⁰⁶ www.emn.lv.

¹⁰⁷ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹⁰⁸ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹⁰⁹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Saskaņā ar Vīzu informācijas sistēmas (VIS) ieviešanas grafiku tika uzsākta vīzu pieprasītāju biometrijas datu noņemšana Latvijas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās Azerbaidžānā, Gruzijā, Baltkrievijā, Ukrainā, Krievijā, Ķīnā, Japānā, Indijā, Lielbritānijā, Īrijā, Beļģijā, Zviedrijā, Polijā un Francijā. Visās Latvijas pārstāvniecībās ir uzsākta vīzu pieprasītāju biometrijas datu noņemšana. Latvijas pārstāvniecības ārvalstīs turpināja sadarbību ar ārpakalpojuma sniedzēju "Pony Express", ar kura starpniecību vīzu pieprasījumu pieņemšana notika Krievijā, Baltkrievijā, Ukrainā un Kazahstānā. Tika pilnveidoti administratīvie, tehniskie un datu drošības jautājumi, lai minētais uzņēmums varētu veikt personas biometrisko datu iegūšanu VIS vajadzībām. 2015.gada 7.septembrī Ārlietu ministrija noslēdza sadarbības līgumu ar ārpakalpojumu kompāniju "VF Worldwide Holding Ltd." par vīzu pieprasījumu pieņemšanu Azerbaidžānā, Ķīnā, Gruzijā, Indijā, Libānā, Turcijā, Lielbritānijā, Uzbekistānā un Dienvidkorejā. Praktiskā sadarbība ar minēto kompāniju ir uzsākta 2016.gada sākumā. Sadarbība ar ārpakalpojumu sniedzēju kompāniju būtiski atvieglo vīzu pieteicēju iespējas iesniegt nepieciešamos dokumentus tiem ērtākā vietā un veidā, kā arī ievērojami atvieglo to Latvijas pārstāvniecību ārvalstīs Konsulāro nodaļu darbu, kur ir relatīvi liels vīzu pieteikumu skaits.

No visām 2015.gadā izsniegtajām Šengenas vīzām (162 110), 49 939 bija biometriskas vīzas.¹¹⁰

Vīzu pārstāvība

2015.gadā ir noslēgti šādi jauni vīzu pārstāvības līgumi:

- Francija pārstāv Latviju Kambodžā (no 14.12.2015.) un Beļģija pārstāv Latviju Kongo (no 01.01.2015.);
- Latvija pārstāv Šveici Uzbekistānā (no 01.07.2015.) un Austriju Baltkrievijā (no 01.11.2015.).

Saskaņā ar savstarpējo vienošanos Igaunija no 01.01.2015. ir pārtraukusi Latvijas pārstāvību vīzu izsniegšanā Austrālijā (Sidnejā), Latvija no 28.08.2015. ir pārtraukusi Francijas pārstāvību vīzu izsniegšanā Krievijā (Pleskavā).

Šengenas pārvaldība

Jaunā Šengenas pārvaldības mehānisma ietvaros 2015.gadā ES ir notikušas 6 dalībvalstu plānotās Šengenas novērtēšanas (divās ir piedalījušies Valsts robežsardzes pārstāvji) un 7 dalībvalstu neizziņotās Šengenas novērtēšanas. Kā otrā šī mehānisma ietvaros 2015. gada maijā tika izvērtēta Latvija. Vērtēšanas rezultāti bija pozitīvi, vizītes laikā trūkumi nebija konstatēti, apstiprinātajā ziņojumā rekomendācijas nebija izteiktas.

2015.gadā 3 Valsts robežsardzes amatpersonas apguva Frontex Aģentūras Apmācību vienības organizēto Šengenas vērtētāju apmācību pamatkursu un turpmāk piedalīsies Šengenas novērtēšanas komisijās, veicot ES dalībvalstu vērtēšanu.

Migrācijas pārvaldības sistēma

2015.gada laikā, reaģējot uz migrantu skaita palielinājumu ES, Latvijā tika veikti šādi pasākumi migrācijas pārvaldības sistēmas uzlabošanai¹¹¹:

- Iekšlietu ministrija apkopoja iesaistīto institūciju sākotnējās darbības (reaģēšana), saņemot informāciju par masveida pieplūdumu, un aktualizēja informāciju par pašvaldību piedāvājumu attiecībā uz patvēruma meklētāju izmitināšanu masveida pieplūduma gadījumā;¹¹¹
- Tika pārstrādāts Valsts robežsardzes regulējums par ārkārtas situāciju novēršanas plāniem Valsts robežsardzes struktūrvienībās, izstrādāts jauns plāns rīcībai ārkārtas situācijas masveida nelikumīgo imigrantu pieplūduma gadījumos, kā arī precizēts plāns rīcībai masveida patvēruma meklētāju pieplūdumu gadījumos;

¹¹⁰ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹¹¹ Saistībā ar Pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm 2014. gada oktobrī Iekšlietu ministrijas organizēto galda mācību secinājumiem.

- 2016.gada 17.martā tika pieņemti "Grozījums Valsts materiālo rezervju likumā"¹¹², kas paredz noteikt materiālo rezervju izmantošanu patvēruma meklētāju masveida ierašanās gadījumā.

Sākot ar 2015. gada otro pusgadu, esošais Valsts robežsardzes Daugavpils pārvaldes Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs „Daugavpils” ir pārpildīts. Lai nodrošinātu aizturēto ārzemnieku izmitināšanu, ir plānots 2016.gadā izveidot otru Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centru. Lai izveidotu šo centru, tiks rekonstruētas divas ēkas Ropažu novadā netālu no Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra. Centrā plānots izmitināt 84 aizturētos ārzemniekus. Šiem plāniem iebilst Mucenieku ciema iedzīvotāji, jo uzskata, ka tas būtiski var ietekmēt ciema iedzīvotājus un ciema attīstības iespējas.¹¹³ Iespējamā tiesvedība būvniecību var apturēt uz vairākiem gadiem, kas nav pieļaujams, jo Latvija ir uzņēmusies starptautiskas saistības attiecībā uz personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārcelšanai un uzņemšanai Latvijā. Lai izvairītos no tiesvedības ierosināšanas no trešo personu puses par būvniecības apturēšanu, 2016.gada 23.martā tika pieņemts Ministru kabineta rīkojums Nr.225 „Par nacionālo interešu objekta statusa noteikšanu aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centram „Mucenieki”.

ES dalībvalstīm sniegtā palīdzība

Atsaucoties uz Slovēnijas lūgumu, Latvija sniedza humanitāro palīdzību Slovēnijai migrācijas krīzes risināšanā, 2015.gada oktobrī nosūtot valsts materiālajās rezervēs esošos resursus (palagi – 3000 gab., segas – 4000 gab., matraču pārvalki – 1000 gab., spilvendrānas – 1000 gab., spilveni – 200 gab.).¹¹⁴

2015.gada novembrī 20 Valsts policijas darbinieki devās uz Slovēniju palīdzēt patvēruma meklētāju plūsmas regulēšanas jautājumā. Galvenie policistu uzdevumi Slovēnijā bija sabiedriskās kārtības nodrošināšana, iespējamu pārkāpumu novēršana un patrulēšana kopā ar Slovēnijas kolēģiem. Policijas darbinieki komandējumā pavadīja mēnesi¹¹⁵, kura laikā Latvijas policisti sniedza atbalstu, kā arī guva būtisku pieredzi.¹¹⁶

Atsaucoties uz Grieķijas lūgumu, Latvija sniedza humanitāro palīdzību Grieķijai migrācijas krīzes risināšanā, 2016.gada marta beigās nosūtot 5 elektroģeneratorus, 2500 segas un 1000 dvieļus.¹¹⁷

5.5.2. Robežkontrole

Uz Latvijas ārējās robežas 2015.gadā pilnībā atjaunots pirmās līnijas tehniskais nodrošinājums (pasu datu lapas nolasītāji, viena pirksta skeneri), nodrošināts savienojums ar Interpola datu bāzi, iegādāts mobilais aprīkojums izmantošanai vilcienos un uz kuģošanas līdzekļiem, kā arī imigrācijas kontrolei valsts iekšienē.

Tika veikta ārējās robežas robežšķērsošanas vietas Vientuļi pilnīga rekonstrukcija un robežšķērsošanas vieta uzsāka darbību 2016.gada 8.februārī.

2015.gada 28.maijā pieņemti grozījumi "Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā"¹¹⁸, kas nosaka, ka arī Valsts robežsardzes amatpersonas iekļauj, labo un dzēš ziņojumus SIS.

2015.gada 30.jūnijā tika pabeigts projekts, ar kuru tika realizēti EUROSUR¹¹⁹ ieviešanas 1.posma uzdevumi: izveidoti un aprīkoti ar jaunām informācijas apstrādes, apmaiņas un arhivēšanas iekārtām: datoriem, serveriem, platekrāna monitoriem, video novērošanas

¹¹²Likums "Grozījums Valsts materiālo rezervju likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 22.03.2016.-[stājās spēkā 05.04.2016.]

¹¹³ Ropažu novada iedzīvotāji iebilst pret aizturēto ārzemnieku centra izbūvi Muceniekos. Pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/ropazu-novada-iedzivotaji-iebilst-pret-aiztureto-arzemnieku-centra-izbuvi-muceniekos-14130166>. [sk.08.04.2016.]

¹¹⁴ Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sniegto informāciju.

¹¹⁵ Uzturēšanās izdevumus Slovēnijā sedz Slovēnijas puse.

¹¹⁶ Latvijas policisti Slovēnijā mēnesi palīdzēs patvēruma meklētāju plūsmas regulēšanā.

Pieejams: <http://www.diena.lv/pasaule/latvijas-policisti-slovenija-menesi-palidzes-patveruma-mekletaju-plusmas-regulesana-14118663>

¹¹⁷Latvija Grieķijai sniegs humāno palīdzību pastāvošās migrācijas krīzes risināšanai. Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=31403. [sk.29.03.2016.]

¹¹⁸ Grozījumi Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 118, 18.06.2015. [stājās spēkā 01.07.2015.]

¹¹⁹ Eiropas robežu novērošanas sistēma.

ierakstīšanas un vadības iekārtām. Reģionālie koordinācijas centri (Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu Operatīvās vadības nodaļas) un Lokālie koordinācijas centri (Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu Robežapsardzības nodaļas), kopā 19 Valsts robežsardzes struktūrvienības. Papildus tika iegādāts specializēts programnodrošinājums, kas sasaistē ar jaunajām iekārtām, ļāva izveidot Robežkontroles un uzraudzības sistēmu un nodrošināt videonovērošanas informācijas apmaiņu reālajā laikā starp Valsts robežsardzes struktūrvienībām.

EUROSUR īstenošanas gaitā, Robežkontroles un uzraudzības sistēma kļu par pamatu Latvijas Nacionālā situācijas attēla izveidošanai, nodrošinot turpmāku EUROSUR attīstību Latvijā saskaņā ar iepriekš apstiprināto plānu. Pašlaik jau ir nodrošināta iespēja Nacionālais koordinācijas centrā saņemt informāciju par aktuālo situāciju uz visām ES robežām (uz digitālās kartes) reālajā laikā, kā arī veikt robežas rajonu pārskatu/novērošanu, izmantojot visas videonovērošanas sistēmas, kuras ir uzstādītas uz sauszemes robežas.

Sadarbība

2015.gada 3.martā Baltkrievijā (Minskā), tika parakstīts Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Baltkrievijas Republikas Iekšlietu ministrijas sadarbības protokols. Protokols tika noslēgts ar mērķi stiprināt un attīstīt sadarbību starp valstīm. Protokols precizē sadarbības kārtību „Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības līguma par sadarbību pret organizēto noziedzību, narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru nelegālu apriti, terorismu un citiem noziedzīgiem nodarījumiem”¹²⁰ ietvaros. Valsts robežsardzes amatpersonas tikās ar Baltkrievijas kolēģiem un saskaņoja tālāko divpusējo sadarbību un rīcību personu nelikumīgas pārvietošanas pār robežu novēršanā.¹²¹

Tika turpināta Valsts robežsardzes sadarbība ar Krievijas Federālo Migrācijas dienestu, pamatojoties uz Vienošanās par sadarbību nelegālās migrācijas apkarošanas jomā, kuras ietvaros tika veikta informācijas apmaiņa par nelegālās migrācijas kanāliem, maršrutiem un pārvadātājiem.

5.5.3. Sadarbība ar FRONTEX

Pārskata periodā Valsts robežsardze piedalījās piecās FRONTEX rīkotajās kopīgajās operācijās, kas sniedza atbalstu ES dalībvalstīm – Bulgārijai, Grieķijai, Itālijai, Francijai un Nīderlandei:

- Kopējā operācija FLEXIBLE OPERATIONAL ACTIVITIES 2015 LAND ar pagarinājumu (uzņēmējvalsts – Bulgārija). Kopējā operācijā tika iesaistīti 73 Valsts robežsardzes pārstāvji;
- Kopējā operācija POSEIDON 2015 SEA/ RAPID INTERVENTION ar pagarinājumu (uzņēmējvalsts - Grieķija). Kopējā operācijā tika iesaistīti 123 Valsts robežsardzes pārstāvji;
- Kopējā operācija TRITON 2014/2015 ar pagarinājumu (uzņēmējvalsts - Itālija). Kopējā operācijā tika iesaistīti 21 Valsts robežsardzes pārstāvis.

Papildus 2 Valsts robežsardzes pārstāvji piedalījās divās FRONTEX rīkotajās gaisa robežu kontroles operācijās Nīderlandē un Francijā.

Valsts robežsardze piedalījās FRONTEX rīkotajā kopīgajā operācijā COORDINATION POINTS 2015, kuras mērķis ir uzlabot robežu pārvaldības koordināciju starp ES dalībvalstīm un trešajām valstīm (uzņēmējvalstis: Moldova/Ukraina). Kopējā operācijā tika iesaistīti 2 Valsts robežsardzes pārstāvji.

2016.gada 2. aprīlī, 12 Valsts robežsardzes un 20 Valsts policijas Speciālo uzdevumu bataljona amatpersonas devās uz Grieķiju, Lesbos salu, lai sniegtu atbalstu migrācijas krīzes risināšanā FRONTEX operācijas ietvaros.

¹²⁰ Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības līgums par sadarbību cīņā pret organizēto noziedzību, narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru nelegālu apriti, terorismu un citiem noziedzīgiem nodarījumiem.-Latvijas Vēstnesis, Nr.196, 06.12.2007. [stājās spēkā 21.11.2007.]

¹²¹ Avots: Valsts robežsardze.

FRONTEX operācijas mērķis ir veikt nelikumīgo (irregular) migrantu atpakaļatgriešanas pasākumus no Grieķijas uz Turciju. FRONTEX aicinājumam atsaucās Valsts robežsardze un Valsts policija, nosūtot operācijā uz Grieķiju 12 robežsargus un 20 policistus, kuri līdz 30. aprīlim sniegs atbalstu izraidīšanas pasākumos.¹²²

6. MIGRĀCIJAS UN ATTĪSTĪBAS POLITIKA

2015.gada 6.-7. maijā Minskā, notika Baltkrievijas organizētā un Latvijas līdzorganizētā Austrumu partnerības migrācijas un patvēruma paneļa ekspertu sanāksme “*Legālā darbaspēka migrācija: uzņemšanas un kontroles praktiskie aspekti*”. Sanāksmes laikā migrācijas jomas eksperti no Austrumu partnerības un Eiropas Savienības valstīm diskutēja par tādiem jautājumiem kā darbaspēka uzņemšanas praktiskie aspekti, specifisku kategoriju uzņemšana, valsts un privātā sektora sadarbība, nosūtot darbaspēku uz un, uzņemot darbaspēku no ārvalstīm, kā arī praktiskās problēmas un to risinājumi attiecībā uz darbaspēka migrantu nelegālo nodarbinātību.¹²³

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze 2015.gada nogalē Starptautiskajam Migrācijas politikas attīstības centram (ICMPD) apliecināja savu gatavību iesaistīties atbalsta projektā mobilitātes partnerības ar Azerbaidžānu īstenošanā (*Support to the Implementation of the Mobility Partnership with Azerbaijan*). Šis projekts tiks īstenots no 2016.-2018.gadam tematiskās programmas *Global public goods and challenges* ietvaros, kura tiek finansēta no Attīstības sadarbības instrumenta, ko programmē un pārvalda Eiropas Komisijas Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts¹²⁴.

Projekta vispārīgais mērķis ir sniegt atbalstu mobilitātes partnerības ar Azerbaidžānu īstenošanai ar specifisku fokusu uz pārvaldības kapacitātes stiprināšanu, lai attīstītu un īstenotu Azerbaidžānas nacionālo migrācijas politiku. Projekta specifiskais mērķis: vairot Azerbaidžānas kapacitāti, lai palielinātu migrācijas ietekmi uz attīstību un lai attīstītu un īstenotu migrācijas politiku saskaņā ar starptautiskiem standartiem tajās prioritārajās jomās, kas noteiktas mobilitātes partnerības kopīgajā deklarācijā un tās pielikumā. Projekts ir uzsākts 2016.gada 15.janvārī, un Latvija koordinē likumīgās migrācijas komponenti, kā arī plāno piedalīties patvēruma, dokumentu drošības un atgriešanas komponentu aktivitātēs.

2015. gada aprīlī Eiropas Komisija ir apstiprinājusi Nīderlandes, Zviedrijas, Austrijas, Beļģijas, Polijas un Latvijas izstrādāto pieteikumu Eiropas Savienības programmas *EuropeAid*¹²⁵ ietvaros izstrādātajam projektam „**Kosovas institūciju stiprināšana efektīvas migrācijas pārvaldē**” (*Strengthen Kosovo institutions in effective management of migration*). 2016.gada 19.februārī Prištinā (Kosovā), tika parakstīts mērķsadarbības līgums (*Twining contract*) par šī projekta īstenošanu, kas sākas 2016.gada 1.martā.¹²⁶ Projektā piedalīsies Ārlietu ministrijas, Kultūras ministrijas, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes speciālisti.

EMT rezultātu izmantošana

Austrumu partnerības migrācijas un patvēruma paneļa ekspertu sanāksmē “*Legālā darbaspēka migrācija: uzņemšanas un kontroles praktiskie aspekti*”, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersona iepazīstināja sanāksmes dalībniekus ar EMT ikgadējās konferences par ilgtspējīgu talantīgo migrantu piesaistīšanu Eiropai, galvenajiem secinājumiem un rezultātiem.

¹²² Robežsargi un policisti dodas sniegt atbalstu Grieķijai.- http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=31436, [sk.04.04.2016.]

¹²³ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹²⁴ The Commission's Directorate-General for International Cooperation and Development.

¹²⁵ The Directorate-General EuropeAid Development & Cooperation of the European Commission.

¹²⁶ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

7. NELIKUMĪGĀ MIGRĀCIJA

Par „zaļās” robežas nelikumīgu šķērsošanu 2015.gadā tika aizturēti 463 trešo valstu pilsoņi (2014.gadā – 139). Salīdzinot ar 2014.gadu, uz „zaļās” robežas 2015.gadā aizturēto nelikumīgo imigrantu skaits pieauga gandrīz 3 reizes.

„Zaļās” robežas nelikumīgo šķērsošanu galvenās grupas veidoja Vjetnamas (309), Irākas (70), Afganistānas (30) un Krievijas Federācijas (25 – daļa no viņiem - vienlaicīgi arī pārvadātāji) pilsoņi. Šo valstu pilsoņu nelikumīgu robežšķērsošanu virzienā uz ES valstīm ietekmēja nelabvēlīga ekonomiskā, politiskā un drošības situācija šo personu mītnes zemēs.¹²⁷

Salīdzinot ar 2014.gadu (1942¹²⁸), 2015.gadā ir būtiski samazinājies ieceļošanas atteikumu skaits uz robežas - ieceļošana atteikta 869 trešo valstu pilsoņiem. Visbiežāk ieceļošana atteikta Krievijas (202), Baltkrievijas (158) un Gruzijas (144) pilsoņiem.¹²⁹

2015.gadā turpināja samazināties sastādīto atteikumu skaits personām, kuras nevarēja pamatot ieceļošanas mērķi, vai nevarēja uzrādīt veselības apdrošināšanas polisi - 177 (Baltkrievija – 51, Krievija - 40, Ukraina – 15) gadījumi. 2014.gadā tika konstatēti 305 gadījumi.

2015.gadā ir samazinājies konstatēto pārkāpumu skaits attiecībā uz ļaunprātīgu likumīgo ieceļošanas veidu izmantošanu, kad trešo valstu pilsoņi, saņemot Šengenas vīzu, sniedz nepatiesu informāciju par ieceļošanas mērķiem Latvijā vai citā Šengenas zonas valstī - 109 (tai skaitā 27 Krievijas pilsoņiem, 15 Baltkrievijas, 15 Ukrainas pilsoņiem). 2014.gadā tie bija 139 vīzu anulēšanas gadījumi.¹³⁰

2015.gadā Valsts robežsardze ir novērojusi, ka pārkāpēji, organizējot personu nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai, izvēlas vienā reizē nelikumīgi pārvietot 3-5 personas, apzinoties, ka par šādām noziedzīgām darbībām viņiem var piemērot relatīvi maigākus kriminālsodus. Pamatojoties uz šo tendenci, Valsts robežsardze ir sagatavojusi likumprojektu “Grozījumus Krimināllikumā”, kuru mērķis ir palielināt sodus par personu nelikumīgu pārvietošanu pār robežu. 2016.gada 21.janvārī, Saeima šo grozījumu likumprojektu apstiprināja.

Sadarbība ar trešajām valstīm

Sadarbību ar trešajām valstīm nelikumīgās migrācijas apkarošanas jomā 2015.gadā ir īstenojusi Valsts robežsardze.

2015.gada 3.martā Baltkrievijā (Minskā) tika parakstīts Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Baltkrievijas Republikas Iekšlietu ministrijas sadarbības protokols. Protokols tika noslēgts ar mērķi stiprināt un attīstīt sadarbību, bet netiek uzskatīts par līgumu, kas ir saistošs atbilstoši starptautiskajām tiesībām. Protokola būtība ir precizēt sadarbības kārtību „Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības līguma par sadarbību pret organizēto noziedzību, narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru nelegālu apriti, terorismu un citiem noziedzīgiem nodarījumiem” (parakstīts 17.05.2007.) ietvaros. Valsts robežsardzes amatpersonas tikās ar Baltkrievijas kolēģiem un saskaņoja tālāko divpusējo sadarbību un rīcību personu nelikumīgas pārvietošanas pār robežu novēršanā.

2015.gadā Valsts robežsardzi (kā arī Lietuvas Republikas Valsts robežsardzes dienestu un Igaunijas Republikas Policijas un robežsardzes pārvaldi) Krievijā, Baltkrievijā un Gruzijā pārstāvēja 3 Valsts robežsardzes Imigrācijas sakaru virsnieki¹³¹, kā arī 1 dokumentu eksperts (Gruzijā).

¹²⁷ Avots: Valsts robežsardze.

¹²⁸ Datu avots: Valsts robežsardze.

¹²⁹ Datu avots: Valsts robežsardze.

¹³⁰ Avots: Valsts robežsardze.

¹³¹ Sakaru virsnieku darbības rezultātā tiek iegūta informācija, kura tiek izmantota Valsts robežsardzes riska analīzes sagatavošanai, kas kopumā palīdz migrācijas plūsmas pārvaldīšanai, kā arī nepieciešamo vadlīniju sagatavošanai

Valsts robežsardzes sakaru virsnieks Baltkrievijā sadarbībā ar IOM pārstāvniecību Baltkrievijā un Baltkrievijas valsts iestāžu amatpersonām sagatavoja analītisku pārskatu par situāciju nelikumīgās imigrācijas jomā Baltkrievijā.

Valsts robežsardzes sakaru virsnieks Krievijā, pamatojoties uz Padomes 2004. gada 19. februāra Regulas (EK) Nr. 377/2004 par sadarbības koordinātoru tīkla izveidi imigrācijas jomā 6. panta 1. punktu¹³², 2015.gadā izstrādāja Imigrācijas sakaru virsnieku tīkla ziņojumu par situāciju Krievijas Federācijā imigrācijas jomā.¹³³

Lielu atbalstu Valsts robežsardzes sakaru virsnieki sniedz Latvijas un citu Eiropas Savienības valstu vēstniecību Konsulāro nodaļu darbiniekiem, regulāri piedaloties vīzu saņemšanai iesniegto dokumentu un ceļošanas maršrutu pārbaudēs. Šīs sadarbības rezultātā Latvijas sakaru virsnieki ir atklājuši vairākus gadījumus, kad vēstniecībās vīzu saņemšanai tiek iesniegti viltoti dokumenti.

Valsts robežsardze sadarbojas ar trešajām valstīm (Krieviju, Baltkrieviju) - notiek savstarpējās tikšanās, aktuālās informācijas apmaiņai un, nepieciešamības gadījumā, kopīgu pasākumu veikšana lietās par personas nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai.

Sadarbības ietvaros ar Krievijas Federācijas Federālo drošības dienestu 2015.gadā tika realizēta kopīgā robežu operācija „Kordon-2015”.

8. ATGRIEŠANA

8.1. Brīvprātīgā atgriešanās¹³⁴

2015.gadā turpināja samazināties trešās valsts pilsoņiem izsniegto izbraukšanas rīkojumu¹³⁵ skaits - 1225¹³⁶ (2014.gadā - 1459¹³⁷). Pārsvārā tie izsniegti Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas pilsoņiem. Izbraukšanas rīkojuma skaita samazināšanās ir saistīta ar to, ka turpina samazināties gan valsts iekšienē konstatēto trešo valstu pilsoņu skaits, kuri pārkāpuši uzturēšanos nosacījumus (2014.gadā – 1204, 2015.- 1146)¹³⁸, gan trešo valstu pilsoņu skaits, kuri pārkāpuši uzturēšanās nosacījumus un tas tiek konstatēts, kad viņi izceļo no valsts (2014.-1069, 2015.-183).¹³⁹

Būtiski ir samazinājies trešo valstu pilsoņu skaits, kuri izmantoja brīvprātīgās atgriešanās programmu – 34¹⁴⁰ (2014.gadā - 94). Skaita samazinājums ir skaidrojams ar to, ka IOM Rīgas biroja projekts “Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2014.-2015. gads” noslēdzās 2015.gada jūnijā, līdz ar to brīvprātīgajai atgriešanās nebija pieejams finansējums. IOM Rīgas birojs ir vienīgā iestāde Latvijā, kas īsteno brīvprātīgo atgriešanos.

Brīvprātīgās atgriešanās programmas aktivitātes atsākās 2016.gada februārī, kad IOM Rīgas birojs uzsāka Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projektu „Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas palīdzības sniegšana Latvijā, 2016.-2018. gads”. Projekts tiks realizēts 2018.gada 31. decembrim.

EMT rezultātu izmantošana

¹³² Dalībvalsts, kas ir Eiropas Savienības Padomes prezidējošā valsts, vai, ja šī dalībvalsts attiecīgajā valstī vai reģionā nav pārstāvēta, dalībvalsts, kura izpilda prezidējošās valsts funkcijas, līdz katra pusgada beigām sagatavo Padomei un Komisijai ziņojumu par to imigrācijas sadarbības koordinātoru tīklu darbību, kuros tai ir pārstāvis, kā arī par stāvokli uzņēmējā valstī saistībā ar nelegālo imigrāciju.

¹³³ Avots: Valsts robežsardze.

¹³⁴ Brīvprātīga atgriešanās - atbalstīta vai patstāvīga atgriešanās uz izcelsmes, tranzīta vai trešo valsti, pamatojoties uz izraidāmā brīvu gribu. Avots: EMT vārdnīca v3. Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.

¹³⁵ Izbraukšanas rīkojums - administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga un uzliet vai nosaka atgriešanās pienākumu. Avots: EMT vārdnīca v3. Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.

¹³⁶ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹³⁷ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹³⁸ Datu avots: Valsts robežsardze.

¹³⁹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹⁴⁰ Datu avots: IOM Rīgas birojs.

EMT Latvijas kontaktpunkts izstrādāja maza apjoma izpētes darbu "Informācijas par brīvprātīgu atgriešanos izplatīšana: kā sasniegt nelikumīgos migrantus, kuriem nav kontaktu ar iestādēm"¹⁴¹, kura mērķis ir apkopot nacionālo likumdošanu un iesaistīto institūciju praksi, lai nodrošinātu nelikumīgu migrantu informēšanu par atgriešanās iespējām, tostarp brīvprātīgu atgriešanos un atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos. Maza apjoma izpētes darbs apskata informācijas sniegšanu nelikumīgajiem migrantiem par brīvprātīgu atgriešanos.

Izpētes darba secinājumi:

- IOM Rīgas birojs ir vienīgā organizācija Latvijā, kas nodrošina brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas palīdzību. Šo pakalpojumu saņēmēju mērķgrupa ir patvēruma meklētāji¹⁴², nelikumīgie migranti, personas, kurām nav likumīga pamata uzturēties Latvijā, personas, kurām beidzies vīzās vai termiņuzturēšanās atļaujas noteiktais termiņš, piemēram, studenti;
- Eksperti uzskata, ka vidēji 5 – 10% no nelikumīgajiem migrantiem ir tādi, kuriem nav kontakta ar iestādēm un kuri paši ir vērsušies IOM birojā ar lūgumu pēc brīvprātīgas atgriešanās palīdzības;
- Nelikumīgo migrantu skaits Latvijā nākotnē drīzāk pieaugs, nekā samazināsies, ieskaitot arī tādus, kas nav valsts iestāžu redzeslokā, līdz ar to būtu svarīgi rast piemērotākos risinājumus, kā viņus informēt par atbalstītas brīvprātīgas atgriešanas¹⁴³ iespējām. Latvija būtu ieinteresēta iegūt labo praksi no citām valstīm.

8.2. Piespiedu izraidīšana

2015.gadā četras reizes ir pieaudzis pieņemto lēmumu par piespiedu izraidīšanu¹⁴⁴ skaits, sasniedzot 392 (2014.gadā - 98). 85% gadījumu piespiedu kārtā izraidīti ir Vjetnamas pilsoņi. Salīdzinājumā ar 2014.gadu Vjetnamas pilsoņu pārvietošanas maršruti būtiski nemainījās. Vienlaikus varēja secināt, ka pieauga gadījumu skaits, kad Latvija tika izmantota kā nelikumīgo imigrantu no Vjetnamas tranzītvalsts. Vjetnamas valstspiederīgo nelikumīgo imigrāciju no Krievijas Federācijas uz Eiropas Savienību turpināja veicināt gan Krievijas Federācijas īstenota stingrāka imigrācijas un nodarbinātības politika un pret nelikumīgajiem imigrantiem veiktās speciālās operācijas, gan arī Krievijas rubļa vērtības kritums, kas uzturēšanās vidi padarīja nepievilcīgu lētam darbaspēkam no trešajām valstīm. Vjetnamas pilsoņu nelikumīgo imigrāciju caur Baltijas valstīm uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm lielā mērā ietekmēja arī jau izveidojušās vjetnamiešu kopienas Vācijā un Polijā. Šīs kopienas turpina veicināt un finansiāli atbalstīt savu tautiešu ieceļošanu Eiropas Savienībā.

2015.gadā tika izstrādāts divpusēja līguma par personu atpakaļuzņemšanu projekts un izpildes protokola projekts starp Latvijas Republiku un Vjetnamas Sociālistisko Republiku. Tika precizēts līgums par personu atpakaļuzņemšanu projektu un tā izpildes protokola projektu ar Kosovu.

Papildu tam Vjetnamas pusei izvērtēšanai un atzinuma sniegšanai tika nosūtīta vienošanās starp Latvijas Republikas un Vjetnamas Sociālistiskās Republikas kompetentajām iestādēm par sadarbību nelikumīgās migrācijas apkarošanas un atgriešanas jautājumos.

Kopš 2015.gada jūlija arī Valsts robežsardzes amatpersonas ieceļošanas aizliegumus iekļauj Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistrā (iepriekš to darīja tikai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas). Pēc tam SIRENE¹⁴⁵ Latvijas biroja amatpersonas apstiprina ziņojumus un iekļauj tos SIS.

¹⁴¹ www.emn.lv

¹⁴² Patvēruma meklētāji, kas ir brīvprātīgi paiduši vēlmi saņemt IOM atgriešanās un reintegrācijas palīdzību.

¹⁴³ Brīvprātīga atgriešanās vai izceļošana ar loģistikas, finanšu un/vai cita veida materiālu atbalstu. Avots: EMT vārdnīca v3. Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.

¹⁴⁴ Lēmums par piespiedu izraidīšanu - administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka nelikumīgas uzturēšanās fakts un noteikts piespiedu kārtā izraidīt ārzemnieku uz viņa pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš ieceļojis, vai citu valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot.

¹⁴⁵ SIRENE – Supplementary Information Request at the National Entry (papildu informācijas pieprasījums pie ierašanās valstī).

Piespiedu izraidīšanas uzraudzība

Tiesībsarga birojs Eiropas atgriešanas fonda projekta ietvaros pabeidza “Vadlīniju piespiedu kārtā izraidāmo personu uzraudzības mehānisma īstenošanai” – metodoloģijas izstrādi izraidīšanas procesa novērošanai un veica izpēti par nepilngadīgo trešo valstu pilsoņu bez pavadības uzņemšanu un uzturēšanu Latvijā Republikā, kā arī atgriešanu izcelsmes valstī. Ņemot vērā pētījuma rezultātus un to, ka valsts pienākums ir īpaši aizsargāt ikvienu bez vecāku gādības palikuša bērna tiesības, tiesībsargs lūdza atbildīgās iestādes pilnveidot tiesisko regulējumu.¹⁴⁶ Iekšlietu ministrija 2015.gada 22.jūlijā atzina, ka būtu lietderīgi veikt grozījumus normatīvajos aktos, kas skar tiesisko regulējumu par nepilngadīgo trešo valstu pilsoņu, kuri ir bez pavadības, uzņemšanu, uzturēšanu un atgriešanu izcelsmes valstī, kā arī noteikt kārtību, kādā Nepilngadīgo preventīvas nodaļā bērni tiek ievietoti, uzturēti un nodoti aizbildņiem.

9. CILVĒKU TIRDZNICĪBAS NOVĒRŠANA

2015.gadā nav izsniegta neviena uzturēšanās atļauja saistībā ar to, ka persona ir atzīta par cilvēku tirdzniecības upuri.¹⁴⁷ Par cilvēku tirdzniecības organizēšanu uzsākto kriminālprocesu ietvaros aizdomās turētā statuss ir noteikts un aizturētas ir 16 personas.¹⁴⁸

Labklājības ministrija kopā ar sadarbības partneriem, izpildot pamatnostādņu¹⁴⁹ uzdevumu vienotībā par nepieciešamību izstrādāt normatīvo regulējumu attiecībā uz nepilngadīgajiem un viņu tiesību un interešu ievērošanu un aizsardzību. Vienlaikus ir uzsākts darbs pie atbalsta programmu bērniem, kas cietuši no cilvēktirdzniecības, vidēja termiņa un ilgtermiņa programmas uzlabošanas.¹⁵⁰

Kā jaunu tendenci var minēt, ka Latvijā 2015.gadā konstatēts nepilngadīgu personu tirdzniecības seksuālas izmantošanas nolūkā gadījums, par ko ierosināts kriminālprocess par cilvēku tirdzniecību.

2015.gadā Latvijā identificēti 10 cilvēku tirdzniecības upuri: 3 identificēja Valsts policija un 7 biedrība “Resursu centrs sievietēm “Marta””. 2015.gadā sociālās rehabilitācijas pakalpojumus biedrība “Resursu centrs sievietēm “Marta”” sniegusi 8 personām – 1 vīrietim un 7 sievietēm. 12 personas – 5 vīrieši un 7 sievietes, turpināja saņemt 2014.gadā uzsāktos rehabilitācijas pakalpojumus, kurus nodrošināja biedrības “Patvērums “Drošā māja””.¹⁵¹ Pārskata perioda 12 mēnešos biedrības speciālisti saņēmuši 182 zvanus uz diennakts Uzticības tālruni.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Latvija ir cilvēku tirdzniecības upuru izcelsmes valsts, kas nozīmē to, ka Latvijas valstspiederīgie nonāk ekspluatējošos apstākļos citās valstīs. Nemainīga saglabājas tendence vervētājiem sniegt nepatiesu informāciju cilvēku tirdzniecības upuriem par darba apstākļiem ārzemēs. Tika konstatēti vairāki gadījumi, kad trešo valstu pilsoņi izmantoja Kiprā izsniegto laulības apliecības veidlapu ar acīm redzamiem labojumiem (izmantots Latvijas pilsoņu vārds, uzvārds un izdomāti personas kodi), lai pieteiktos uzturēšanās atļaujām Zviedrijā un Īrijā.¹⁵²

Starptautiskā sadarbība

2013.-2015.gadā Valsts robežsardze sadarbībā ar Ungārijas Iekšlietu ministriju, Polijas Robežsardzi, Slovākijas Policiju, Rumānijas Eiropas lietu un starptautisko attiecību direktorātu un

¹⁴⁶ Tai skaitā Ministru kabineta 2003. gada 16. decembra noteikums Nr.707 „Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas nepilngadīgi ārzemnieki bez vecāku vai aizbildņu pavadības”.

¹⁴⁷ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

¹⁴⁸ Datu avots: Iekšlietu ministrija.

¹⁴⁹ Ministru kabineta 2014.gada 21.janvāra rīkojuma Nr.29 “Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņiem 2014.-2020.gadam”.- Latvijas Vēstnesis, Nr.16, 23.02.2014.

¹⁵⁰ Avots: Iekšlietu ministrija.

¹⁵¹ Avots: Iekšlietu ministrija.

¹⁵² Avots: Iekšlietu ministrija.

Starptautisko migrācijas politikas attīstības centru piedalījās projekta „Austrumu partnerības sadarbība cīņā pret nelegālo migrāciju - Prāgas procesa rīcības plāna īstenošana” realizācijā. Projekta ietvaros ES valsts iestāžu pārstāvji veicināja pastiprinātu stratēģisko un operatīvo sadarbību Austrumu partnerības valstu reģionā (Armēnija, Azerbaidžānā, Baltkrievijā, Gruzijā, Moldovā un Ukrainā), lai novērstu pārrobežu noziedzību, īpašu uzmanību pievēršot nelegālajai migrācijai, tostarp cilvēku tirdzniecībai. Projekta realizācijas laikā Valsts robežsardzes amatpersonas iepazīstināja Austrumu partnerības valstu pārstāvjus ar savu pieredzi cīņā ar nelegālo imigrāciju un citiem pārrobežas draudiem.

Īstenojot starptautisko projektu STROM “Stiprinot pašvaldību lomu darbam cīņā ar cilvēku tirdzniecību Baltijas jūras reģionā”, Iekšlietu ministrija sadarbībā ar Baltijas jūras valstu padomes Darba grupu cīņai pret cilvēku tirdzniecību, Nīderlandes Drošības un tieslietu ministriju un Amsterdamas pilsētas pašvaldību Rīgā 2015.gada 19. – 20.maijā organizēja konferenci “Pašvaldības pret cilvēktirdzniecību”. Konferences mērķis bija nodrošināt platformu zināšanu un pieredzes apmaiņai, kā risināt cilvēktirdzniecības gadījumus pašvaldību līmenī, identificēt kopējus izaicinājumus un labās prakses cilvēktirdzniecības apkarošanai vietējā līmenī Baltijas jūras reģionā, nodrošināt sadarbības partnerus pašvaldību ietvaros ar ekspertu zināšanām un instrumentiem, kas nepieciešami, lai efektīvi risinātu cilvēktirdzniecības gadījumus, kā arī paplašināt nacionālos un reģionālos sadarbības tīklus, stiprinot pašvaldību lomu atbalsta cilvēktirdzniecības upuriem mehānismā.¹⁵³ 2015.gada decembrī tika izdotas vadlīnijas pašvaldībām “Stiprinot pašvaldību darbību pret cilvēku tirdzniecību”¹⁵⁴.

Apmācības

Viena no Baltijas jūras valstu padomes darba grupas cilvēku tirdzniecības apkarošanai (CBSS TF-THB¹⁵⁵) Stratēģiskā plāna 2015. – 2017.gadam darbības prioritātēm ir izvirzīta konsulāro darbinieku mācības par cilvēku tirdzniecības novēršanas, identificēšanas un atbalsta sniegšanas cilvēku tirdzniecības upuriem jautājumiem. Arī 2014.gada 21.janvārī apstiprinātās “Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam” nosaka uzdevumu veikt konsulāro darbinieku apmācību par cilvēku tirdzniecības jautājumiem.

Lai īstenotu minēto prioritāti, Iekšlietu ministrija, kas nodrošina Latvijas pārstāvību CBSS TF-THB, sadarbībā ar CBSS Sekretariātu un Ārlietu ministriju 2015.gada 13.aprīlī organizēja mācības Latvijā rezidējošo ārvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību konsulārajām amatpersonām. Konsulārajās mācībās piedalījās diplomāti un konsulārās amatpersonas no Amerikas Savienoto Valstu, Apvienotās Karalistes, Austrijas, Baltkrievijas, Beļģijas, Čehijas, Dānijas, Igaunijas, Īrijas, Gruzijas, Kanādas, Krievijas Federācijas, Lietuvas, Polijas, Spānijas, Ungārijas, Uzbekistānas, Vācijas un Zviedrijas vēstniecībām Latvijas Republikā.¹⁵⁶

2015. gada 8. un 9. septembrī notika izglītojošs seminārs „NVO koalīcijas organizāciju izglītošana par darbu ar cilvēktirdzniecības upuriem un potenciālajām riska grupām”.

Seminārā dalībnieki apguva/ papildināja zināšanas par tēmām:

- starpprofesionālās un starpinstitucionālās sadarbības veidošana, attīstīšana un pilnveidošana;
- atbalsta un pašpalīdzības grupu dinamika; kvalitatīva pakalpojuma sniegšanas pamatprincipi, individuālo sociālo gadījumu rezultātu izvērtēšana;

¹⁵³Rīgā norisināsies starptautiska konference “Pašvaldības pret cilvēktirdzniecību”.- Pieejams: <http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/riga-norisināsies-starptautiska-konference-pasvaldības-pret-cilvektirdzniecību/65>. [sk.10.03.2016.]

¹⁵⁴ Vadlīnijas pašvaldībām “Stiprinot pašvaldību darbību pret cilvēku.- Pieejams: http://www.cilvektirdznieciba.lv/uploads/files/lv_web.pdf. [sk.10.03.2016.]

¹⁵⁵ Council of the Baltic Sea States Task force against Trafficking in Human Beings.

¹⁵⁶ Mācības Latvijā rezidējošo ārvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību konsulārajām amatpersonām. – Pieejams: <http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/macibas-latvija-rezidejoso-arvalstu-diplomatisko-un-konsularo-parstavniecibu-konsularajam-amatpersonam/58>. [sk.11.03.2016.]

- starptautiskās pieredzes pārņemšana darbā ar cilvēktirdzniecības upuriem.¹⁵⁷

2015.gada 10. un 11.septembrī Latvijas Tiesnešu mācību centrā notika Eiropas Tiesību akadēmijas (ERA) un Latvijas Tiesnešu mācību centra rīkots starptautisks seminārs "Cilvēku tirdzniecības apkarošana - ceļā uz vispusīgāku pieeju". Tajā piedalās tiesneši, prokurori, juristi, policisti, politikas plānotāji, NVO un Eiropas Parlamenta pārstāvji no Latvijas un ES dalībvalstīm - Portugāles, Spānijas, Nīderlandes, Īrijas, Somijas, Bulgārijas, Vācijas, Grieķijas, Norvēģijas, Austrijas un Itālijas.¹⁵⁸

Īstenotie informatīvie pasākumi

Rīgas pašvaldība 2015.gada pirmajā pusgadā finansēja¹⁵⁹ projektu, kura mērķis bija informētības veicināšana par cilvēktirdzniecības problēmām. Projekta "Preventīvie pasākumi cilvēku tirdzniecības mazināšanai – 2015" gaitā tika apmācīti sociālo institūciju vadītāji, sociālā darba speciālisti, pašvaldības policijas darbinieki, sociālie pedagogi un citi nozares speciālisti. Informētību par šo aktuālo problēmu veicināja ar starpinstitucionālu semināru, diskusiju un labās prakses piemēru apmaiņu palīdzību. Papildus informētības kampaņai, projektā kvalificēti speciālisti sniedza palīdzību tām personām, kuras ir cietušas no cilvēktirdzniecības.

---

¹⁵⁷ 8. un 9. septembrī rīko izglītojošu semināru NVO koalīcijas platformas cilvēku tirdzniecības mazināšanai organizācijām.- Pieejams: [http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/8-un-9-septembr\]-riko-izglitajosu-seminaru-nvo-koalicijas-platformas-cilveku-tirdzniecibas-mazinasanai-organizacijam/82](http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/8-un-9-septembr]-riko-izglitajosu-seminaru-nvo-koalicijas-platformas-cilveku-tirdzniecibas-mazinasanai-organizacijam/82). [sk.10.03.2016.]

¹⁵⁸ Latvijas un ES dalībvalstu tiesneši un prokurori tiekas seminārā Rīgā.- Pieejams: <http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/latvijas-un-es-dalibvalstu-tiesnesi-un-prokurori-tiekas-seminara-riga/83>. [sk.10.03.2016.]

¹⁵⁹ Sabiedriskās kārtības uzturēšanas fonda līdzekļi.

1.pielikums. Eiropas Savienības tiesību aktu ieviešana

Pārskata gadā turpināts ieviest Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktās prasības Latvijas tiesību aktos. Lai parādītu aktuālo Eiropas Savienības tiesību aktu migrācijas un patvēruma jomā transponēšanas gaitu Latvijas tiesību aktos, tie atsevišķi izdalīti tabulā.

	Eiropas Savienības tiesību akti	Nacionālie tiesību akti, kuros ieviestas Eiropas prasības
1.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai.	<ul style="list-style-type: none"> • Patvēruma likums.
2.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.	<ul style="list-style-type: none"> • Patvēruma likums.

2.pielikums. Avotu un literatūras saraksts

Avoti

Latvijas tiesību akti

Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības līgums par sadarbību cīņā pret organizēto noziedzību, narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru nelegālu apriti, terorismu un citiem noziedzīgiem nodarījumiem.- Latvijas Vēstnesis, Nr.196, 06.12.2007. [stājās spēkā 21.11.2007.]

Likums "Grozījumi Imigrācijas likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.98, 22.05.2014. – [stājās spēkā 01.09.2014.]

Grozījumi Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 118, 18.06.2015. [stājās spēkā 01.07.2015.]

Likums "Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 235, 01.12.2015.-[stājās spēkā 02.12.2015]

Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016. – [stājās spēkā 19.01.2016.]

Likums " Grozījums Valsts materiālo rezervju likumā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 22.03.2016.- [stājās spēkā 05.04.2016.]

Ministru kabineta 2015.gada 22.decembra noteikumi Nr. 792 "Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 22. aprīļa noteikumos Nr. 210 "Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss"". - Latvijas Vēstnesis, Nr. 254, 30.12.2015.[stājās spēkā – 01.01.2016.]

Ministru kabineta 2016.gada 5.aprīļa noteikumi Nr. 202 "Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1529 "Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība"". - Latvijas Vēstnesis Nr.67, 07.04.2016. [stājās spēkā 08.04.2016.]

Ministru kabineta 2014.gada 21.janvāra rīkojuma Nr.29 "Par Cilvēku tirdzniecības novēršanas pamatnostādņem 2014.-2020.gadam".- Latvijas Vēstnesis, Nr.16, 23.02.2014.

Ministru prezidenta 2015.gada 22.jūlija rīkojums Nr.306 "Par darba grupu".- Latvijas Vēstnesis Nr.142, 23.07.2015.

Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojums Nr.759 "Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā".- Latvijas Vēstnesis, Nr.238. 04.12.2015. – [stājās spēkā 02.12.2015.]

Eiropas Savienības tiesību akti

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (pārstrādātā versija).- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādātā versija).- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija Regulas Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai

bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm . Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

2015. gada 14. Septembra Padomes lēmums (ES) 2015/1523, ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.- Oficiālais Vēstnesis, L 239/146, 15.09.2015.

2015.gada 22.septembra Padomes lēmums (ES) 2015/1601, ar ko nosaka pagaidu pasākumus starptautiskās aizsardzības jomā Itālijas un Grieķijas labā.- Oficiālais Vēstnesis, L 248/80, 24.09.2015.

Literatūra

Akcijā pret bēgļu uzņemšanu pie valdības viens aizturētais.- Pieejams: <http://www.irir.lv/2015/8/4/akcija-pret-beglu-uznemsanu-pie-valdibas-viens-aizturetais>. [sk.04.08.2015.]

Apmācības “Trešo valstu valstspiederīgais - institūciju klients”. Pieejams: <http://www.patverums-dm.lv/lv/apmacibas-treso-valstu-valstspiederigais-instituciju-klients>. [sk.23.02.2016.]

Biedrības un nodibinājumi par bēgļiem.- Pieejams: <http://providus.lv/article/biedribas-un-nodibinajumi-par-begliem>. [sk.15.09.2015.]

Darbu sāk Māra Kučinska valdība.-Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/darbu-sak-mara-kucinska-valdiba>. [sk.13.02.2016.]

Deklarācija par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību.- Pieejams: http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/20160210_mkucinskis_vald_prior_gala_vers_0.pdf. [sk.15.02.2016.]

Ekspertu seminārs par migrantu integrāciju. Pieejams: <http://www.emn.lv/?p=2286>. [sk.23.03.2016.]

Grieķijai nosūtīti patvēruma meklētāju uzņemšanas kritēriji; nozīmēti sadarbības koordinatori. Pieejams: http://www.iem.gov.lv/lat/patveruma_mekletaji_es_un_latvija/?doc=30928

Izdots patvēruma meklētājiem veltīts informatīvs buklets par Latviju.- Pieejams: http://www.km.gov.lv/lv/jaunumi/?news_id=7227. [sk.15.01.2016.]

Latvijā iekļuvuši nelegālie imigranti, kuri savā valstī bijuši iesaistīti kriminālās darbībās.- Pieejams:<http://apollo.tvnet.lv/zinas/latvija-iekluvusi-nelegalie-imigranti-kuri-sava-valsti-bijusi-iesaistiti-kriminalas-darbibas/707678>. [sk.09.10.2015.]

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rezultāti .- Pieejams: https://eu2015.lv/images/news/EU2015LV_rezultati_lv.pdf. [sk.14.03.2016.]

Latvija nostiprina sadarbību ar Japānu izglītības, zinātnes, jaunatnes, sporta un kultūras jomās, Pieejams:<http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/593-latvija-nostiprina-sadarbibu-ar-japanu-izglitibas-zinatnes-jaunatnes-sporta-un-kulturas-jomas>. [sk.09.03.2016.]

Latvijas un ES dalībvalstu tiesneši un prokurori tiekas seminārā Rīgā.- Pieejams:
<http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/latvijas-un-es-dalibvalstu-tiesnesi-un-prokurori-tiekas-seminara-riga/83>. [sk.10.03.2016.]

Latvijas policisti Slovēnijā mēnesi palīdzēs patvēruma meklētāju plūsmas regulēšanā. Pieejams:
<http://www.diena.lv/pasaule/latvijas-policisti-slovenija-menesi-palidzes-patveruma-mekletaju-plusmas-regulesana-14118663>. [sk.12.10.2015.]

Likumprojekts "Grozījumi Krimināllikumā."- Pieejams:
<http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/30EDC058E283C869C2257F6A003B9620?OpenDocument>. [sk.22.01.2016.]

Mācības Latvijā rezidējošo ārvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību konsulārajām amatpersonām. – Pieejams: <http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/macibas-latvija-rezidejoso-arvalstu-diplomatisko-un-konsularo-parstavniecibu-konsularajam-amatpersonam/58>. [sk.11.03.2016.]

Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas paziņojums.- Pieejams:
<http://www.mk.gov.lv/lv/aktualitates/ministru-prezidentes-laimdotas-straujumas-pazinojums-0>. [Sk.07.12.2015.]

Outcome of the council meeting.- Pieejams:
<http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2015/07/20/>. [sk.21.04.2016.]

Pētījums: Sabiedrība migrantus negrib. Pret bēgļiem – 78,3%.Pieejams:
<http://nra.lv/latvija/159845-petijums-sabiedriba-migrantus-negrib-pret-begliem-78-3.htm>. [sk.15.09.2015.]

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde sadarbosies ar labdarības organizācijām, lai palīdzētu patvēruma meklētājiem.-Pieejams:
http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=30454. [sk.15.09.2015.]

Rīgā norisināsies starptautiska konference "Pašvaldības pret cilvēktirdzniecību".- Pieejams:
<http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/riga-norisinases-starptautiska-konference-pasvaldibas-pret-cilvektirdzniecibu/65>. [sk.10.03.2016.]

Robežsargi un policisti dodas sniegt atbalstu Grieķijai.- Pieejams:
http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/informacija_medijiem/?doc=31436, [sk.04.04.2016.]

Ropažu novada iedzīvotāji iebilst pret aizturēto ārzemnieku centra izbūvi Muceniekos. Pieejams:
<http://www.diena.lv/latvija/zinas/ropazu-novada-iedzivotaji-iebilst-pret-aiztureto-arzemnieku-centra-izbuvi-muceniekos-14130166> [sk.08.04.2016.]

RTU Šrilankā atklāj studiju un informācijas centru. Rīgas Tehniskās universitātes mājas lapa, Pieejams:

UNHCR Reģionālās pārstāvniecības Ziemeļeiropā veikts pētījums "Bēgļu integrācija Latvijā: Līdzdalība un iespējošana", 2015. Pieejams: http://www.unhcr-northerneurope.org/fileadmin/user_upload/Documents/PDF/Latvia/2015-Latvia-Integration-Report.pdf. [sk.20.10.2015.]

Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai 157.1.punktā leklīetu ministrijai dots uzdevums izstrādāt Imigrācijas politikas koncepciju, Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/content/dokumenti>. [sk.15.10.2015.]

Vadlīnijas pašvaldībām "Stiprinot pašvaldību darbību pret cilvēku.- Pieejams:
tirdzniecību" http://www.cilvektirdznieciba.lv/uploads/files/lv_web.pdf. [sk.10.03.2016.]

Video stāsti. 7 stāsti par mums.- Pieejams:
http://www.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=9838%3AVideo-stasti-par-cilveku-daudzveidibu-un-dazadibu&catid=2%3Afonds&lang=lv. [sk.11.11.2015.]

8. un 9. septembrī rīko izglītojošu semināru NVO koalīcijas platformas cilvēku tirdzniecības mazināšanai organizācijām.- Pieejams: <http://www.cilvektirdznieciba.lv/lv/8-un-9-septembri-riko-izglitajosu-seminaru-nvo-koalicijas-platformas-cilveku-tirdzniecibas-mazinasanai-organizacijam/82>. [sk.10.03.2016.]

3.pielikums. Darbā izmantoto terminu definīcijas

Mazāk aizsargātas personas – nepilngadīgie, nepilngadīgie bez pavadības, invalīdi, veci cilvēki, grūtnieces, vientuļi vecāki ar mazgadīgiem bērniem, cilvēku tirdzniecības upuri, personas ar nopietnām slimībām, personas ar garīgiem traucējumiem un personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, piemēram, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu. “Mazāk aizsargātas personas” definīcija ir iekļauta pārstrādātajā “Uzņemšanas direktīvā”¹⁶⁰.

Pārceļšana¹⁶¹ - starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārceļšana starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Pārmitināšana¹⁶² - personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārmitināšana no Tuvajiem Austrumiem, Āfrikas raga un Ziemeļāfrikas uz Eiropas Savienības dalībvalstīm un Dublinas sistēmas asociētajām valstīm.

Brīvprātīga atgriešanās¹⁶³ - atbalstīta vai patstāvīga atgriešanās uz izcelsmes, tranzīta vai trešo valsti, pamatojoties uz izraidāmā brīvu gribu.

Atbalstīta brīvprātīga atgriešanās¹⁶⁴ - brīvprātīga atgriešanās vai izceļošana ar loģistikas, finanšu un/vai cita veida materiālu atbalstu.

Izbraukšanas rīkojums¹⁶⁵ - administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga un uzliek vai nosaka atgriešanās pienākumu.

Lēmums par piespiedu izraidīšanu¹⁶⁶ - administratīvais akts, kurā pamatots ārzemnieka nelikumīgas uzturēšanās fakts un noteikts piespiedu kārtā izraidīt ārzemnieku uz viņa pilsonības valsti, trešo valsti, no kuras viņš ieceļojis, vai citu valsti, kurā viņam ir tiesības ieceļot.

¹⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādātā versija).- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.

¹⁶¹ EMT Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcas trešā versija Pieejams: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-en-version.pdf.

¹⁶² Turpat.

¹⁶³ Turpat.

¹⁶⁴ Turpat.

¹⁶⁵ Turpat.

¹⁶⁶ Turpat.